

OCENA ZASOBÓW
POMOCY SPOŁECZNEJ
W OPARCIU O ANALIZĘ
SYTUACJI SPOŁECZNEJ
I DEMOGRAFICZNEJ

WOJEWÓDZTWA
MAZOWIECKIEGO

ZA 2024 ROK

Łączymy

Aktywizujemy

Wspieramy

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

ul. Grzybowska 80/82

00-844 Warszawa

tel.: 22 376 85 00

e-mail: mcps@mcps.com.pl

Dokument wytworzono w okresie marzec–maj 2025 r.

Opracowanie: Wydział Badań Społecznych

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	4
Wstęp	5
Rozdział I Informacje ogólne.....	7
I. Województwo mazowieckie w liczbach	7
II. Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa	10
Rozdział II Zasoby pomocy społecznej.....	16
I. Infrastruktura społeczna w gminach	16
II. Dane o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej	17
1. Świadczenia pieniężne	22
2. Świadczenia niepieniężne (w tym usługi pomocy społecznej)	23
3. Inne rodzaje pomocy	25
4. Wsparcie rodzin i system pieczy zastępczej	27
5. Kadra jednostek pomocy społecznej	29
6. Środki finansowe	31
III. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej	33
1. Domy pomocy społecznej	33
2. Środowiskowe domy samopomocy	34
3. Dzielne domy pomocy	35
4. Ośrodki interwencji kryzysowej	36
5. Mieszkania treningowe i wspomagane	37
6. Placówki opiekuńczo-wychowawcze	38
7. Centra i kluby integracji społecznej	39
8. Zakład aktywności zawodowej	40
Rozdział III Wnioski i rekomendacje.....	41
I. W zakresie demografii	42
II. W zakresie pomocy społecznej	44
1. W zakresie świadczeń pomocy społecznej	44
2. W zakresie powodów udzielania pomocy i wsparcia	46
3. W zakresie kadry pomocy społecznej	49
III. W zakresie wsparcia dziecka i rodziny	51
1. Usługi pieczy zastępczej	51
2. Kadra pieczy zastępczej	53
Rozdział IV Karty regionów	55

WYKAZ SKRÓTÓW

CAS	Centralna Aplikacja Statystyczna
CeSAR	Centralny System Analityczno-Raportowy
CIS	centrum integracji społecznej
CUS	centrum usług społecznych
DPS	dom pomocy społecznej
DDP	dzienny dom pomocy
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KIS	klub integracji społecznej
MCPS	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
NGO	Non-Governmental Organization (pol. organizacja pozarządowa)
NUTS	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques (pol. klasyfikacja jednostek terytorialnych do celów statystycznych)
OIK	ośrodek interwencji kryzysowej
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
OPS	ośrodek pomocy społecznej
PCPR	powiatowe centrum pomocy rodzinie
POW	placówka opiekuńczo-wychowawcza
PKB	Produkt Krajowy Brutto
REGON	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
ŚDS	środowiskowy dom samopomocy
UE	Unia Europejska
ZAZ	zakład aktywności zawodowej
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Zdolność do zapewnienia trwałych i zrównoważonych usług społecznych stanowi dziś jedno z kluczowych zagadnień polityki społecznej – zarówno w wymiarze krajowym, jak i regionalnym. Problemy społeczne, takie jak: ubóstwo, wykluczenie społeczne czy kryzysy migracyjne, stanowią wspólne wyzwania dla całej Unii Europejskiej. Odpowiedzią UE na występowanie tych zjawisk to powstanie Europejskiego Filaru Praw Socjalnych (2017), a także kontynuacja finansowania działań na rzecz integracji społecznej z Europejskiego Funduszu Społecznego (Europejski Fundusz Społeczny Plus).

W roku 2024 na terenie województwa mazowieckiego szczególnego znaczenia nabrały działania zmierzające do opracowania indywidualnych planów rozwoju usług społecznych we wszystkich gminach na Mazowszu. Stanowią one podstawę dla procesu deinstytucjonalizacji, który zakłada przejście od opieki instytucjonalnej do środowiskowej, dostosowanej do lokalnych potrzeb. W minionym roku rozpoczęto przygotowanie lokalnych diagnoz zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych, co umożliwi precyzyjne określenie kierunków transformacji systemu wsparcia.

Niepokojące są jednak dane dotyczące narastania ubóstwa, zwłaszcza w kontekście ograniczonego dostępu do świadczeń z pomocy społecznej. Według danych Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, w 2024 r. wartości minimum egzystencji wzrosły średnio o 5%, głównie z powodu rosnących kosztów utrzymania mieszkania i energii elektrycznej. Przykładowo minimum egzystencji dla samotnego emeryta wynosiło 902,39 zł, podczas gdy próg dochodowy – 776 zł.

Zjawisko to skutkuje sytuacją, w której tzw. ubóstwo ustawowe okazuje się niższe od ubóstwa skrajnego – co oznacza, że wiele osób znajdujących się realnie w sytuacji skrajnej biedy nie kwalifikuje się do otrzymania pomocy. Choć od 1 stycznia 2025 r. próg dochodowy został podwyższony (do 1010 zł dla osoby samotnej oraz 823 zł na osobę w rodzinie), ryzyko ponownego rozminięcia się wartości minimum egzystencji i ustawowego progu pozostaje wysokie. Eksperti rekomendują coroczną waloryzację progów dochodowych – zamiast obecnej, trzyletniej – jako niezbędny krok w kierunku poprawy trafności i skuteczności systemu pomocy społecznej. Obecna metodologia może zaniżać realną skalę ubóstwa, co utrudnia planowanie adekwatnych działań pomocowych.

Ocenę zasobów pomocy społecznej na Mazowszu w 2024 r. przygotowano w oparciu o dane pozyskane przez jednostki samorządu terytorialnego za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej MRiPS. Dokument obejmuje m.in.:

- dane demograficzne oraz informacje o rynku pracy i świadczeniach społecznych
- analizę instytucji pomocy społecznej oraz kosztów ich funkcjonowania
- opis usług w ramach aktywnej integracji oraz wsparcia rodziny.

Raport, podobnie jak w latach ubiegłych, został opracowany z rozróżnieniem na region warszawski stołeczny oraz region mazowiecki regionalny. W końcowej części przedstawiono rekomendacje oraz tzw. karty regionów, zawierające dane i mapy rozmieszczenia jednostek wsparcia.

Ocena zasobów stanowi nie tylko narzędzie budżetowe, ale również istotne źródło wiedzy dla planowania rozwoju usług społecznych w gminach i powiatach. Wnioski z raportu będą wykorzystywane m.in. w procesie monitorowania realizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030, tworzenia lokalnych strategii oraz koncepcji centrów usług społecznych. Szczególną rolę w tym procesie odegrają indywidualne plany deinstytucjonalizacji – przygotowywane we wszystkich gminach Mazowsza – które stanowią fundament dla nowoczesnego, opartego na lokalnych zasobach systemu wsparcia społecznego.

ROZDZIAŁ I

I. Województwo mazowieckie w liczbach

Województwo mazowieckie położone jest w środkowo-wschodniej części Polski i graniczy z 6 województwami: na zachodzie z łódzkim i kujawsko-pomorskim, na północy z warmińsko-mazurskim, na wschodzie z podlaskim i lubelskim, na południu ze świętokrzyskim. Mazowsze jest największym regionem w kraju, zarówno pod względem zajmowanego obszaru, jak i liczby mieszkańców. Zajmuje powierzchnię 35 559 km² (11,3% powierzchni kraju). Wg stanu na 31 grudnia 2024 r. na Mazowszu mieszkało 5 508,3 tys. osób, tj. 14,7% ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 155 osób. W miastach mieszkało ponad 64,8% ludności województwa.

Na Mazowszu, zgodnie z podziałem administracyjnym, wyodrębnionych jest 314 gmin (w tym: 35 miejskich, 75 miejsko-wiejskich i 204 wiejskich), wśród których jest 5 miast na prawach powiatu: Warszawa, Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce.

W województwie mazowieckim wydzielono administracyjnie 37 powiatów ziemskich (wraz z gminami):

● białobrzegi (6 gmin)	● płoński (12 gmin)
● ciechanowski (9 gmin)	● pruszkowski (6 gmin)
● garwoliński (14 gmin)	● przasnyski (7 gmin)
● gostyniński (5 gmin)	● przysuski (8 gmin)
● grodziski (6 gmin)	● pułtuski (7 gmin)
● grójecki (10 gmin)	● radomski (13 gmin)
● kozienicki (7 gmin)	● siedlecki (13 gmin)
● legionowski (5 gmin)	● sierpecki (7 gmin)
● lipski (6 gmin)	● sochaczewski (8 gmin)
● łosicki (6 gmin)	● sokołowski (9 gmin)
● makowski (10 gmin)	● szydłowiecki (5 gmin)
● miński (13 gmin)	● warszawski zachodni (7 gmin)
● mławski (10 gmin)	● węgrowski (9 gmin)
● nowodworski (6 gmin)	● wołomiński (12 gmin)
● ostrołęcki (11 gmin)	● wyszkowski (6 gmin)
● ostrowski (11 gmin)	● zwoleński (5 gmin)
● otwocki (8 gmin)	● żuromiński (6 gmin)
● piaseczyński (6 gmin)	● żyrardowski (5 gmin).
● płocki (15 gmin)	

Zgodnie z obowiązującą od 1 stycznia 2018 r. klasyfikacją NUTS 2016, województwo mazowieckie jest podzielone na dwie odrębne jednostki statystyczne poziomu NUTS 2. Pierwszą z nich stanowi region warszawski stołeczny, w którego skład wchodzi trzy podregiony:

- m.st. Warszawa
- warszawski wschodni (obejmujący powiaty: legionowski, miński, otwocki i wołomiński)
- warszawski zachodni (obejmujący powiaty: grodziski, nowodworski, piaseczyński, pruszkowski i warszawski zachodni).

Drugą jednostką jest region mazowiecki regionalny, obejmujący pozostałą część województwa mazowieckiego, w skład którego wchodzi sześć podregionów:

- ciechanowski (obejmujący powiaty: ciechanowski, mławski, płoński, pułtuski, żuromiński)

- ostrołęcki (obejmujący powiaty: makowski, ostrołęcki, ostrowski, przasnyski, wyszkowski i m. Ostrołęka)
- plocki (obejmujący powiaty: gostyniński, plocki, sierpecki i m. Płock)
- radomski (obejmujący powiaty: białobrzescki, kozienicki, lipski, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński i m. Radom)
- siedlecki (obejmujący powiaty: garwoliński, łosicki, siedlecki, sokołowski, węgrowski i m. Siedlce)
- żyrardowski (obejmujący powiaty: grójecki, sochaczewski, żyrardowski).

W związku z powyższym liczba jednostek statystycznych poziomu NUTS 2 w Polsce nie jest zgodna z podziałem administracyjnym i wynosi nie 16 a 17. Do czasu wprowadzenia klasyfikacji NUTS 2016 administracyjne województwa były równorzędne „regionom”, czyli jednostkom statystycznym z poziomu NUTS 2. Obecnie, zgodnie z klasyfikacją, całe województwo mazowieckie jest makroregionem (czyli jednostką z poziomu NUTS 1), natomiast wydzielone dwie części nazywane są na potrzeby statystyczne regionami.

II. Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa¹

W tej części raportu przedstawiony jest zestaw informacji analitycznych za lata 2023–2024 charakteryzujących takie aspekty życia społeczno-gospodarczego naszego województwa, jak:

- zmiany demograficzne na Mazowszu
- sytuację na rynku pracy, przeciętne wynagrodzenia
- emerytury i renty
- sytuację służby zdrowia
- podsumowanie systemu edukacji i instytucji kultury
- informacje o stanie gospodarki.

MIESZKAŃCY MAZOWSZA

Wzrost liczby ludności województwa mazowieckiego notowany w latach 2015–2019 był wynikiem korzystnych tendencji w zakresie ruchu migracyjnego i naturalnego. Wówczas w każdym roku obserwacji rejestrowano więcej zameldowań na pobyt stały niż wymeldowań, ponadto liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów. Mieszkańców zyskały zarówno miasta, jak i wsie. W 2020 r. odnotowany wzrost liczby ludności spowodowany był dodatnim saldem migracji stałej, bowiem liczba zgonów była wyższa od liczby urodzeń żywych. Od 2021 r. notowano spadek liczby mieszkańców województwa mazowieckiego. W 2024 r. zmniejszyła się również liczba mieszkańców wsi, natomiast wzrosła liczba mieszkańców miast. Przyrost/ ubytek ludności był jednak bardzo zróżnicowany terytorialnie. Przybywało mieszkańców w obszarze metropolitalnym Warszawy i strefach podmiejskich dużych miast, a ubywało w miastach subregionalnych i powiatach usytuowanych na krańcach województwa.

2023		2024
5510,5 tys.	Roczny ubytek ludności wyniósł 2,2 tys. osób	5508,3 tys.
3562,3 tys.	Liczba mieszkańców miast zwiększyła się o 6,8 tys. osób	3569,1 tys.
1948,3 tys.	Spadek liczby mieszkańców wsi wyniósł 9,1 tys. osób	1939,2 tys.
1861,6 tys.	O 2,2 tys. osób wzrosła liczba mieszkańców m. st. Warszawy	1863,8 tys.
155	Gęstość zaludnienia na 1km ² utrzymała się	155
2,33‰	Wzrost współczynnik salda migracji wew. i zagranicznych	2,5‰
-2,35‰	Współczynnik przyrostu naturalnego zmniejszył się	-2,78‰
8,15‰	Zanotowano spadek liczby urodzeń żywych na 1000 ludności	7,66‰
10,5‰	Zmalała również liczba zgonów	10,44‰

¹ Raport o społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego 2025, Urząd Statystyczny w Warszawie, kwiecień 2025 r. sytuacji

STRUKTURA LUDNOŚCI WG PŁCI

W populacji województwa mazowieckiego jest nieznacznie więcej kobiet niż mężczyzn. Przewaga pań zauważalna jest szczególnie w starszych rocznikach. W młodszych – do 28 roku życia – dominują panowie.

2023		2024
52/48(%)	Utrzymuje się relacja liczby kobiet do mężczyzn	52/48(%)
73,8/81,5	Wzrosła przeciętna długość życia mężczyzny/kobiety	74,8/82,2
109	Na tym samym poziomie pozostał współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn ogółem)	109
95	Współczynnik ten utrzymuje się również w grupie osób poniżej 28 roku życia	95
250	Podobnie z liczbą kobiet na 100 mężczyzn w grupie 85+	250

STRUKTURA LUDNOŚCI WG WIEKU

Z każdym rokiem ludność województwa mazowieckiego (także kraju) nieznacznie się starzeje. Nieprzerwanie obserwowany jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co jest rezultatem m.in. zasilania w kolejnych latach tej grupy wieku przez roczniki osób urodzonych w wyżu demograficznym lat 50. XX wieku. Liczba dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat (w wieku przedprodukcyjnym) stopniowo wzrastała, jak również udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności (z 18,6% w 2015 r. do 19,1% w 2024 r.). Niestety od 2020 r. obserwowane jest wyhamowanie tej tendencji, a w 2023 roku zanotowano pierwszy spadek w omawianej grupie wiekowej. Wszystko to świadczy o postępującym z roku na rok procesie starzenia demograficznego ludności województwa.

2023		2024
1,063,2 tys.	O 12,8 tys. zmalała populacja osób młodych (0–17)	1,050,4 tys.
3,227 mln	Podobnie liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	3,225 mln
1,220 mln	Grupa osób w wieku poprodukcyjnym powiększyła się	1,233 mln.
19,2%	Wskaźnik starości (udział osób 65+ w populacji) wzrósł	19,6%
119	Również liczba osób starszych przypadająca na 100 dzieci w wieku 0–14 lat zwiększyła się	125
11,9%	Zmalał wskaźnik starzenia podwójnego (osoby 85+ w populacji 65+)	11,8%
13	Współczynnik wsparcia międzypokoleniowego (osoby 85+ na 100 osób w wieku 50–64) utrzymuje się na jednakowym poziomie	13
41,7 lata	Mediana wieku mieszkańców Mazowsza wzrosła	42,2 lat

RYNEK PRACY, WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W stosunku do 2023 r. odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych, a stopa bezrobocia pozostała na tym samym poziomie. Do powiatowych urzędów pracy województwa mazowieckiego w 2024 r. zgłoszono mniej ofert zatrudnienia niż w roku poprzednim. Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności przeprowadzonego w 4 kwartale 2024 r. wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku mniej było osób pracujących, zmniejszył się również wskaźnik zatrudnienia. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w województwie mazowieckim są wyższe niż średnio w kraju, jednak przewaga ta z roku na rok nieznacznie maleje. W 2024 r. utrzymał się wzrost w skali roku przeciętnej liczby świadczeniobiorców ZUS i spadek liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń; ogólna liczba osób pobierających świadczenia emerytalne i rentowe, tak jak w poprzednim roku, wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim. Emerytury i renty z roku na rok rosną, przy czym w 2024 r., po raz pierwszy od 2015 r., wzrost wysokości świadczeń wypłacanych przez ZUS i wypłacanych rolnikom indywidualnym osiągnął zbliżony poziom. Także wzrost wysokości obu świadczeń w mazowieckim i w kraju był porównywalny.

2023		2024
2,78 mln	Liczba osób pracujących zawodowo zmalała	2,766 mln
1,63 mln	Zwiększyła się liczba osób biernych zawodowo	1,65 mln
62%	Wskaźnik zatrudnienia zmalał, ale dalej jest najwyższy w kraju	61,5%
110,5 tys.	Zmalała liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP	109 tys.
4,1%	Stopa bezrobocia w porównaniu z rokiem poprzednim spadła	4%
1,4%	Najniższa jej wartość utrzymuje się w Warszawie	1,4%
24,2%	Najwyższa (choć spadła), po raz kolejny, obserwowana jest w powiecie szydłowieckim	23,3%
8552,31	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw sukcesywnie wzrasta (zł)	9460,15
3436,3/ 1830,22	Podobnie przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych oraz rolników indywidualnych (zł)	3924/ 2088,5

WARUNKI MIESZKANIOWE

Z roku na rok systematycznie przybywa mieszkań w zasobach mieszkaniowych (nieco szybciej w miastach niż na wsi). Poprawiają się warunki mieszkaniowe ludności: zmniejsza się przeciętna liczba osób w mieszkaniu, a rośnie zarówno przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, jak i powierzchnia przypadająca na 1 osobę.

2022		2023
2,48 mln	Wzrósł o 1,6% całkowity zasób nieruchomości mieszkalnych	2,52 mln
3,65	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu nieco zmalała	3,64
73,9	Przy nieznacznym wzroście powierzchni użytkowej (w m ²)	74
2,22	Konsekwentnie spada średnia liczba osób na 1 mieszkanie	2,18

GOSPODARKA

Produkt krajowy brutto w województwie mazowieckim w 2023 r. (według wstępnego szacunku) był znacznie wyższy niż rok wcześniej. W porównaniu z 2020 r. nie zmieniła się relacja PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej do średniej unijnej. W latach 2020–2022 pogorszył się wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów. Wzrosła natomiast wydajność pracy. W 2024 r. utrzymał się w skali roku wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Po najwyższym przyroście w 2019 r., w analizowanym roku wskaźnik liczby podmiotów był na poziomie 4,1%.

2022		2023
704,3 mld	Wzrosła wartość produktu krajowego brutto (ceny bieżące, zł)	808,3 mld
118,6	Jego dynamika w stosunku do roku poprzedniego zmalała	112,7
127,8 tys.	W przeliczeniu na 1 mieszkańca, PKB wzrosło o 12,6% (zł)	142,3 tys.
49,1 tys.	Kolejny rok z rzędu najniższą jego wartość zaobserwować można w powiecie radomskim, jednak w zestawieniu z rokiem poprzednim jego wartość urosła (zł)	57,7 tys.
191,3 tys.	Najwyższy poziom wskaźnika PKB występuje w Warszawie (zł)	217,8 tys.

2023		2024
1,01 mln	Liczba podmiotów gospodarki narodowej wzrosła o 4,1%	1,05 mln
80,7 tys.	Zarejestrowano ich o 1,7% mniej w rejestrze REGON	79,4 tys.
38,7 tys.	Wyrejestrowanych podmiotów również ubyło (o 0,9%)	38,4 tys.

OCHRONA ZDROWIA

W 2023 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, a także liczba udzielonych w nich porad. Liczba szpitali ogólnych zwiększyła się, a wykorzystanie łóżek było wyższe. Zwiększyła się liczba pracujących z pacjentem lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych, a także fizjoterapeutów, farmaceutów i diagnostów laboratoryjnych. W ciągu 2023 r. odnotowano mniej wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia, a także liczby osób, którym udzielono pomocy medycznej.

2022		2023
43	Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców wzrosła	52
3638	Podobnie liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (głównie przychodni – o 158)	3775
1515	Zmalała liczba ludności przypadająca na 1 podmiot	1460
54,1 mln	W 2023 r. zwiększyła się liczba udzielonych porad	57,2 mln
9,7	W przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrost ten wyniósł 0,5 porady	10,2
115	Liczba szpitali ogólnych nieznacznie zwiększyła się	116
23,7 tys.	Przy jednoczesnym spadku liczby dostępnych łóżek	23,2 tys.
1,02 mln	Zwiększyła się liczba hospitalizacji	1,09 mln
203	Liczba zespołów ratownictwa wzrosła	214
529,9 tys.	Podobnie doraźna pomoc medyczna udzielana w izbach przyjęć lub SOR	612,6 tys.
568,5 mln	Nieznacznie powiększyły się wydatki na opiekę zdrowotną (zł)	577 mln
103,15	W przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrost ten wyniósł 1,58 zł	104,73

KULTURA I EDUKACJA

W 2023 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, pomimo malejącej liczby placówek bibliotecznych, przybyło czytelników korzystających z bibliotek publicznych. Więcej było również widzów w kinach stałych, zwiedzających muzea oraz galerie i salony sztuki, widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych oraz uczestników imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach. W roku szkolnym 2023/24 wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej wśród dzieci w wieku 3-6 lat był wyższy w stosunku do roku poprzedniego. W liceach ogólnokształcących, cieszących się największą popularnością wśród młodzieży, kształciła się ponad połowa uczniów szkół ponadpodstawowych. W porównaniu z rokiem akademickim 2022/23 wzrosła liczba studentów na mazowieckich uczelniach. W 2024 r. udział osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15–89 lat wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim.

2022		2023
1030	Nieznacznie spadła liczba placówek bibliotecznych	1024
249	Odwrotnie w przypadku l. centrów, domów i ośrodków kultury	251
83	Liczba kin pozostała bez zmian	83
140	Podobnie w przypadku muzeów i ich oddziałów	140
36	Na tym samym poziomie utrzymała się również liczba teatrów	36
52	Galerie i salony sztuki zanotowały wzrost	58
1387,1 mln	Wydatki samorządów na kulturę zostały zwiększone (zł)	1786,5 mln
2023		2024
3695	Liczba placówek wychowania przedszkolnego utrzymała się	3695
250,3 tys.	Przy spadku liczby dzieci do nich uczęszczających	246,6 tys.
1905	Zmalała o 5 liczba szkół podstawowych	1900
494 tys.	Jak również liczba dzieci i młodzieży uczących się w nich	480,1 tys.
952	Zwiększyła się liczba szkół ponadpodstawowych	973
252 tys.	Oraz uczniów partycypujących w zajęciach	275,9 tys.
89	Liczba uczelni zmalała w stosunku do roku poprzedniego	88
274,6 tys.	Wzrosło natomiast grono studentów	285,5 tys.
39,4%	Zwiększył się udział os. z wyższym wykształceniem w populacji	40,9%
16,7 mld	Samorządy poniosły więcej wydatków na edukację (zł)	20,1 mld

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE I SPOŁECZNE

W województwie mazowieckim w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost (o 7,0%) łącznej liczby zarejestrowanych w bazie REGON fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych. Udział w stosunku do ogółu tego typu podmiotów w kraju wyniósł 17,9%, co uplasowało województwo na 1. miejscu.

2022		2023
30,3 tys.	Wzrosła liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON	32,4 tys.
11 029	Liczebność fundacji zwiększyła się o 13%	12 467
19 262	Powiększyła się również zbiorowość stowarzyszeń i org. społ.	19 931
91	Najwyższy wskaźnik liczby podmiotów na 10 tys. ludności odnotowano w Warszawie	98
26	Najniższy w powiatach wołomińskim i żuromińskim	29

ROZDZIAŁ II

ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ

I. Infrastruktura społeczna w gminach

Zgodnie z zapisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (art. 164) podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Zakres działania i zadania gminy określa ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Do zakresu działania gminy należą wszystkie niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym. Zadaniem własnym gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w drodze świadczenia powszechnie dostępnych usług. Wypełnianie zadań gminy odbywa się na podstawie przepisów prawa i uchwał rady gminy oraz innych przepisów wewnętrznych jednostki samorządu terytorialnego. W ramach realizacji tej ustawowej zasady do kompetencji gminy należy m.in.: zarządzanie infrastrukturą (drogi, wodociągi, kanalizacja, transport itp.), w tym infrastrukturą społeczną (ochrona zdrowia, pomoc społeczna, oświata, kultura i rekreacja). Infrastruktura społeczna jest określana jako zespół instytucji i usług zaspokajających w zorganizowany sposób ludzkie potrzeby w dziedzinie prawa, bezpieczeństwa, kształcenia, oświaty, kultury, pomocy społecznej, służby zdrowia i budownictwa mieszkaniowego.

Jeżeli nie jest to wyraźnie zaznaczone, to dane w obecnym rozdziale przedstawiają wartości za rok **2024** oraz porównanie z rokiem **2023**. Informacje zebrane zostały przy pomocy formularzy OZPS w systemie CAS MRPiPS, a także wykorzystano sprawozdania resortowe gromadzone w systemie CeSAR MRPiPS.

Mieszkania komunalne
w zasobach gmin

118 954

120 233

-1,1%

Wnioski złożone na
mieszkanie komunalne

10 674

10 162

5%

Liczba lokali
socjalnych

13 701

12 779

7,2%

Oczekujące na lokal
socjalny

4400

4638

-5,1%

Żłobki i kluby dziecięce

bd.

911

Dzieci w żłobkach
i klubach dziecięcych

bd.

31 196

Liczba klubów i innych
miejsc spotkań dla seniorów

760

775

-1,9%

Kluby seniora, działające na terenie gminy, zajmujące się rozwojem życia kulturalnego, oświatowego, towarzyskiego i rekreacyjnego osób starszych, w tym także niesformalizowane miejsca spotkań, jednak z wyłączeniem uniwersytetów trzeciego wieku.

II. Dane o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej²

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie / prezydenci miast na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia

264 955

267 447

-0,9%

146 780

142 425

3,1%

Region Mazowiecki
Regionalny

118 175

125 022

-5,5%

Region Warszawski
Stołeczny

² Informacje opisowe zaprezentowane w poniższym rozdziale pochodzą ze strony MRPiPS (<https://www.gov.pl/web/rodzina>; dostęp 6 czerwca 2021 r.) oraz prezentują podsumowanie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.), o ile nie jest wskazane inaczej.

Osoby, którym przyznano świadczenie

104 560

-6,8%

112 241

57 657

-6,2%

61 494

Region Mazowiecki
Regionalny

46 903

-7,6%

50 747

Region Warszawski
Stołeczny

Pomoc społeczna **wspiera** osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia **niezbędnych** potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego **usamodzielnienia** osób i rodzin oraz ich **integracji** ze środowiskiem.

Świadczenie pieniężne
przyznano

60 930 os.

-7,8%

66 057

Świadczenie
niepieniężne przyznano

52 070 os.

-7,1%

56 054

Pracą socjalną objęto

96 729 rodz.

0,6%

96 115

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, przysługuje:

- osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (na pobyt stały, czasowy, tolerowany i jako uchodźcy)
- mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, EFTA lub Konfederacji Szwajcarskiej posiadającym prawo pobytu (w tym stałego).

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie decyzji administracyjnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń **pieniężnych** przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają **kryteriów dochodowych** ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od 1 stycznia 2022 r. kryterium to wynosi: dla osoby samotnie gospodarującej do kwoty 776 zł, dla osoby w rodzinie – 600 zł.

Główne cele pomocy społecznej:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie – w miarę możliwości – do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

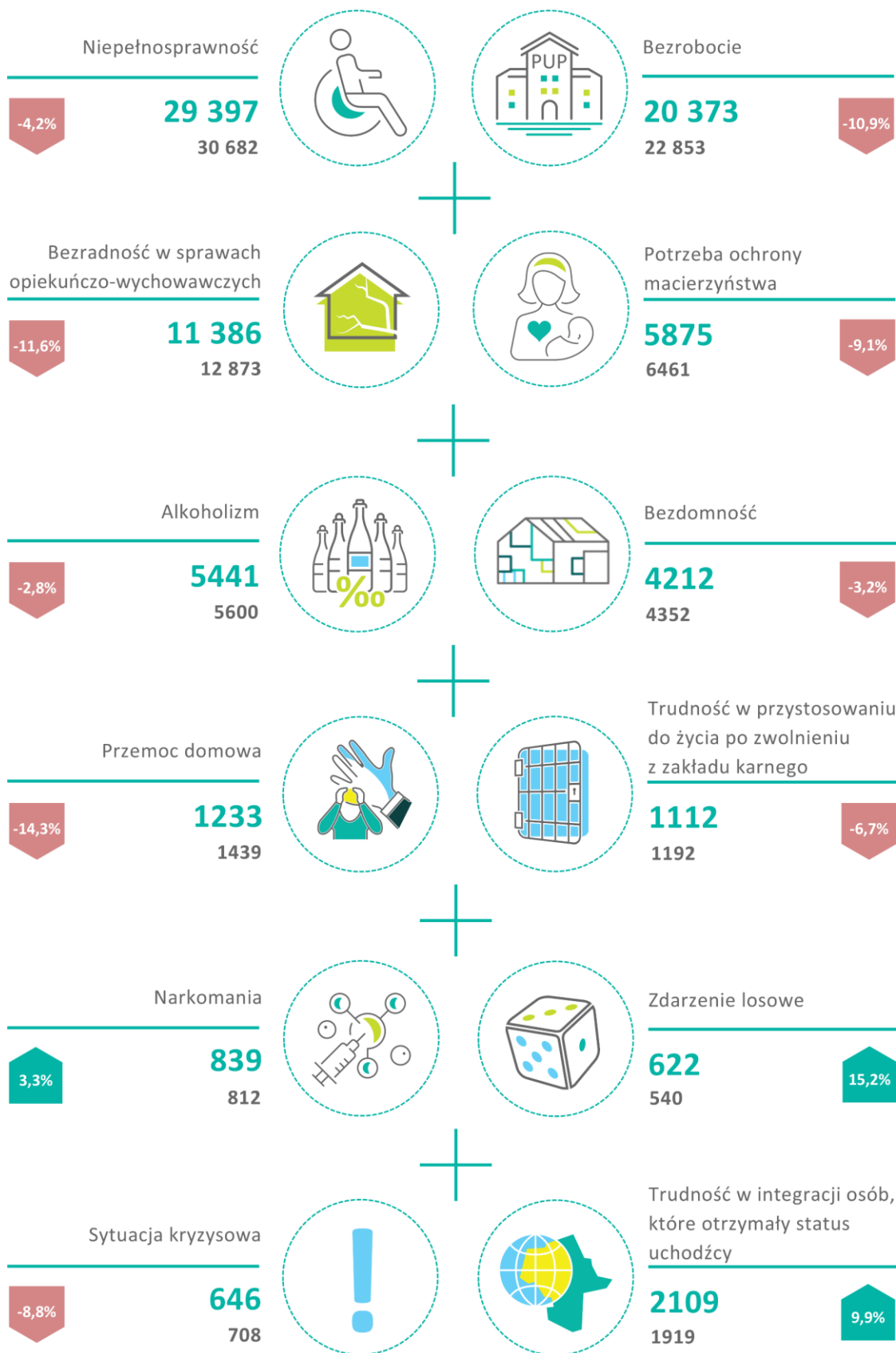
Pomoc społeczna **polega** w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń
- pracy socjalnej
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom **z powodu:**

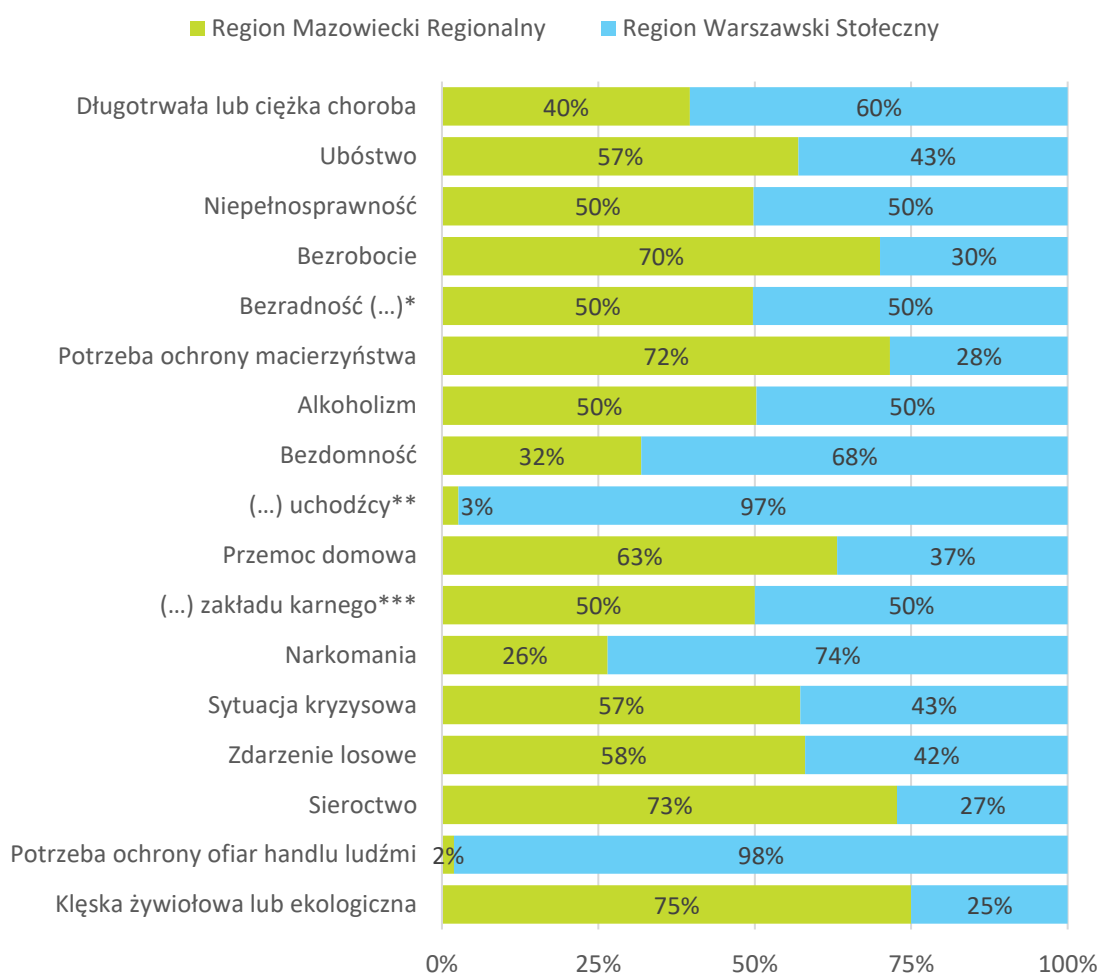
(liczba rodzin – porównanie roku 2024 do 2023)

Powody przyznania pomocy społecznej w 2024 r. – udział wg regionów

*Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, **Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ***Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

1. Świadczenia pieniężne

Osoby, którym udzielono świadczeń pieniężnych

60 930

66 057

-7,8%

31 409

33 714

-6,8%

29 521

32 343

-8,7%

Region Mazowiecki
Regionalny

Region Warszawski
Stołeczny

Zasiłek stały przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie, są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłki stałe
przyznano

20 105 os.

20 835

-3,5%

Zasiłki okresowe
przyznano

13 332 os.

15 423

-13,6%

Zasiłki celowe
przyznano

46 113 os.

51 313

-10,1%

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasiłek celowy jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

2. Świadczenia niepieniężne (w tym usługi pomocy społecznej)

Osoby, którym przyznano świadczenie niepieniężne

52 070

56 054

-7,1%

29 616

31 345

-5,5%

22 454

24 709

-9,1%

Region Mazowiecki
Regionalny

Region Warszawski
Stołeczny

Osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona.

Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego **posiłku** dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. Pomoc tego rodzaju przyznana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole może być realizowana w formie zakupu posiłków. Osoba lub rodzina może otrzymać pomoc w formie rzeczowej w postaci produktów żywnościowych.

Posiłki
przyznano

34 823 os.

38 850

-10,4%

Schronienia
udzielono

2660 os.

2685

-0,9%

Odzież
otrzymało

9 os.

10

-10%

Udzielanie **schronienia** należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Przyznanie niezbędnego **ubrania** następuje przez dostarczenie osobie potrzebującej bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do jej indywidualnych właściwości oraz do pory roku.

Sprawienie **pogrzebu** jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.

W sprawieniu
pogrzebu wsparto

1086 rodz.
1003

8,3%

Pobyt w DPS
dofinansowano

6055 os.
5837

3,7%

Z usług opiekuńczych
skorzystało

14 652 os.
14 377

1,9%

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w **domu pomocy społecznej**. Odpłatę za pobyt w DPS wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej – w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez mieszkańca i jego rodzinę.

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie **usług opiekuńczych** lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. **Specjalistyczne usługi opiekuńcze** są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Ze specjalistycznych usług
dla os. z zaburzeniami psych.
skorzystało

1114 os.
1251

-11%

Z poradnictwa
specjalistycznego
skorzystało

15 340 rodz.
16 186

-5,2%

Interwencji
kryzysowej poddano

2228 rodz.
2034

9,5%

Specjalistyczne **usługi opiekuńcze** dla osób z **zaburzeniami psychicznymi** są szczególnym rodzajem wsparcia dostosowanym do specyficznych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia (np. uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, pomoc mieszkaniową), świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu m.in. pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej czy fizjoterapeuty.

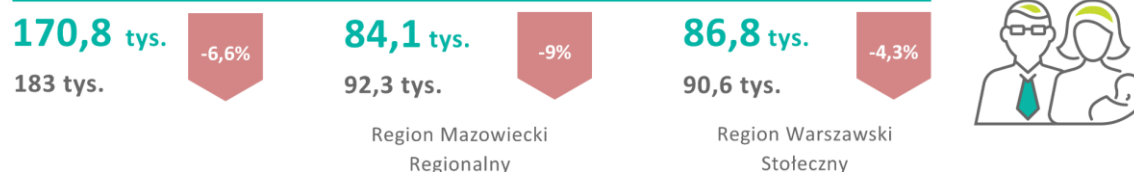
Poradnictwo specjalistyczne jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo **prawne** realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Poradnictwo **psychologiczne** realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Poradnictwo **rodzinne** obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, których celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód, a w jej ramach udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej. W sytuacjach uzasadnionych przyznaje się schronienie na okres do 3 miesięcy. Matki z małoletnimi dziećmi oraz kobiety w ciąży dotknięte przemocą lub będące w innej sytuacji kryzysowej mogą w ramach wspomnianych działań znaleźć zakwaterowanie i wsparcie w przeznaczonych do takiej pomocy domach.

3. Inne rodzaje pomocy

Świadczenia rodzinne³ to grupa świadczeń, które przysługują zarówno na dzieci, jak i na innych pełnoletnich członków rodziny. Prawo do nich uzależnione jest – poza kilkoma wyjątkami – od spełnienia kryterium dochodowego.

Średnia liczba rodzin miesięcznie, otrzymująca świadczenia rodzinne

³ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323 z późn. zm.)

Wydatki na świadczenia rodzinne wyniosły (zł)

1,97 mld
1,62 mld

22,2%

998,9 mln
861 mln

16%

Region Mazowiecki
Regionalny

977 mln
756 mln

29,2%

Region Warszawski
Stołeczny

Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna
- świadczenie rodzicielskie.

Na składki na ubezpieczenie
społeczne wydano (zł)

203 mln
167,7 mln

21,1%

Na składki na ubezpieczenie
zdrowotne wydano (zł)

40,7 mln
33,2 mln

22,7%

Świadczenia z **funduszu alimentacyjnego** przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438). Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób spełniających kryteria ustawowe (np. kryterium dochodowe).

Liczba rodzin, w których
pobierane jest świadczenie
z funduszu alimentacyjnego

11,8 tys.
13,2 tys.

-9,9%

Kwota (zł) wypłaconych
świadczeń z funduszu
alimentacyjnego wyniosła

112,8 mln
118,6 mln

-4,9%

Stan należności (zł) z tytułu
wypłaconych świadczeń
z funduszu alimentacyjnego

1,95 mld
1,91 mld

2,2%

Pomocą dla cudzoziemców ze statusem uchodźcy objęto

504 os.

525 os.

-4%

Pomocą dla cudzoziemców z ochroną uzupełniającą objęto

2461 os.

2119 os.

16,1%

Pomoc na likwidację barier architektonicznych otrzymało

3707 os.

3048 os.

21,6%

Funkcjonujący w Polsce system instytucji świadczących różnego rodzaju **wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami** jest wieloszczeblowy i wielosektorowy. W pomocy społecznej, oprócz świadczeń dostępnych na poziomie gminy, osoby te mogą liczyć na dofinansowania oferowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie, które obejmują m.in.:

Pomoc w zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne otrzymało

16 077 os.

13 132 os.

22,4%

Liczba osób, które dzięki dofinansowaniu wzięły udział w turnusach rehabilitacyjnych

10 402

9425

10,4%

Liczba dofinansowanych imprez dla osób z niepełnosprawnościami

179

182

-0,02%

4. Wsparcie rodzin i system pieczy zastępczej

Zadaniem **asystenta rodziny** jest wsparcie rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent ma ułatwić rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się już w pieczy zastępczej, rolą asystenta są działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny biologicznej.

Asystenci rodziny

485

466

4,1%

Rodziny korzystające
z usług asystentów
(na koniec roku)

5418

5300

2,2%

Placówki wsparcia
dziennego (światlice)

187

191

-2,1%

W przypadku braku zdolności rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wyczerpaniu działań wspierających, dla dobra dziecka może być ono umieszczone w **pieczy zastępczej** (na podstawie orzeczenia sądu lub w przypadku interwencji). Piecza zastępcza ma charakter tymczasowy i dzieli się na formę **rodzinną** i **instytucjonalną**.

Rodziny zastępcze
i rodzinne domy dziecka

4108

4061

1,2%

Dzieci w rodzinnej
pieczy zastępczej

6438

6253

3%

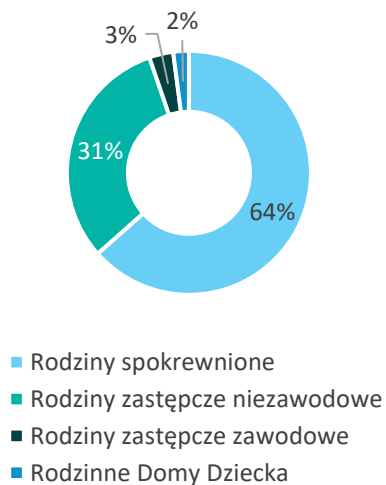
Świadczenia dla rodzin
zastępczych i RDD (zł)

98,4 mln

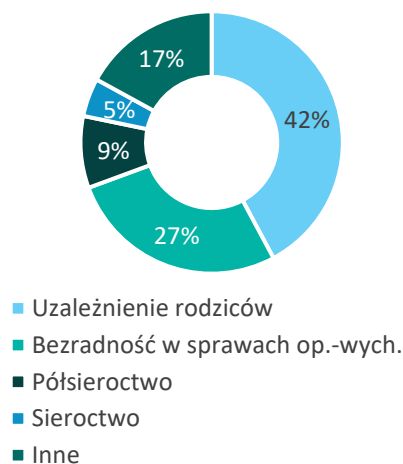
84,2 mln

14,4%

Rodziny zastępcze wg typu

Najczęstsze powody umieszczenia dzieci
w pieczy zastępczej

Placówki opiekuńczo-wychowawcze

142
140

1,4%

Dzieci w instytucjonalnej
pieczy zastępczej

1770
1721

2,8%

Wydatki w instytucjonalnej
pieczy zastępczej (zł)

244,4 mln
178,8 mln

36,7%

Osoba pełnoletnia opuszczająca rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe **usamodzielnienie** i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również przez pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie. Ponadto pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w znalezieniu zatrudnienia.

Środki wydatkowane na pomoc
osobom usamodzielnianym
w rodzinnej pieczy zastępczej

11 179,5 tys.
10 139,7 tys.

10,2%

Środki wydatkowane na pomoc
osobom usamodzielnianym
w instytucjonalnej pieczy zastępczej

5547,5 tys.
5358,5 tys.

3,5%

5. Kadra jednostek pomocy społecznej

Pracownicy socjalni pracują przede wszystkim w ośrodkach pomocy społecznej, jednak mogą być zatrudniani także przez inne instytucje. Dotyczy to przede wszystkim szpitali, jednostek właściwych w sprawach zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, zakładów karnych, a także tych organizacji pozarządowych, którym organy administracji rządowej i samorządowej zleciły realizację zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni w OPS

2375

2364

0,5%

1178

1178

Region Mazowiecki
Regionalny

1197

1186

Region Warszawski
Stołeczny

0,9%

Aby pracownik socjalny mógł sprawnie wykonywać swoje zadania, musi spełniać wiele wymogów, które formułuje ustawa o pomocy społecznej. Chodzi tu o odpowiednie specjalistyczne wykształcenie (kolegium pracowników służb społecznych, studia na kierunku praca socjalna lub – do końca 2013 r. – na innym kierunku w tym zakresie) oraz o dwustopniową specjalizację zawodową.

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej. Zajmują się również kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń. Szeroki katalog zadań pracowników socjalnych obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów. Sporo czasu i uwagi pracownicy socjalni poświęcają również pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Kadra kierownicza w OPS

398

394

1%

Pozostali pracownicy w OPS

3295

3492

-5,6%

Wolontariusze współpracujący z OPS

2066

Oprócz pracowników socjalnych, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudniani są również: asystenci rodziny, specjaliści pracy z rodziną, psychologowie, pedagodzy, terapeuci, pielęgniarzy, asystenci osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowe, radcy prawni, czy pracownicy administracyjni.

Pracownicy socjalni w PCPR

104

115

-9,6%

43

53

-18,9%

61

62

-1,6%

Region Mazowiecki
Regionalny

Region Warszawski
Stołeczny

Kadra kierownicza w PCPR

51

53

-3,8%

Pozostali pracownicy w PCPR

716

819

-12,6%

Wolontariusze współpracujący z PCPR

30

6. Środki finansowe

Poniżej zaprezentowano najważniejsze informacje dotyczące wydatków poniesionych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej – związanych z wykonywaniem zadań własnych i zleconych w obszarze udzielanej pomocy i wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, form wsparcia, programów i projektów z uwzględnieniem wszystkich środków bez względu na źródło pochodzenia, zarówno z budżetu państwa, jak i środków własnych, w tym także pochodzących z UE.

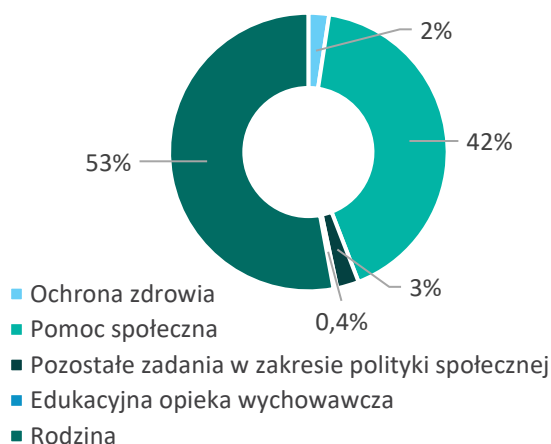
Środki finansowe na wydatki
w pomocy społecznej i innych
obszarach polityki społecznej

6,92 mld

5,75 mld

20,3%

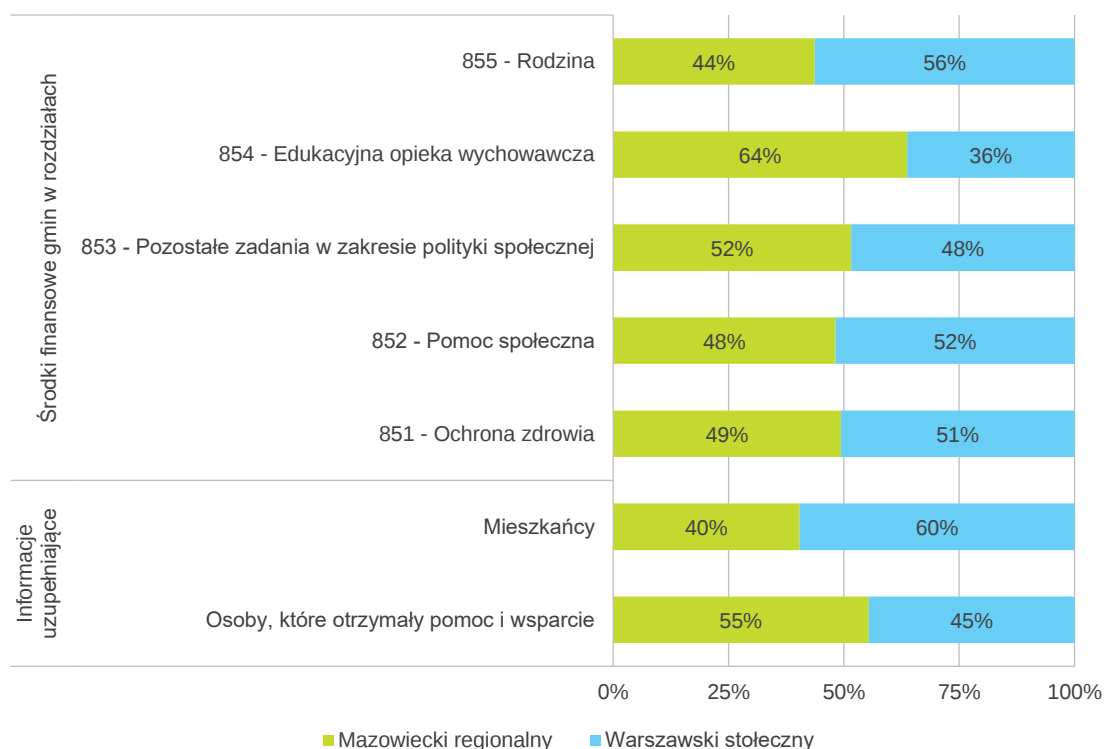
Udział % środków wg rozdziałów

Kategorie budżetowe, których udział w puli środków przekracza 1%:

1,65 mld	Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1,96 mld (+19,2%)
828,3 mln	Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	1,07 mld (+29,3%)
875,1 mln	Domy pomocy społecznej	1,05 mld (+20,4%)
639,4 mln	Ośrodek pomocy społecznej	783,7 mln (+22,6%)
214,2 mln	Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	260,3 mln (+21,5%)
188,7 mln	Rodziny zastępcze	232 mln (+22,9%)
128 mln	Zasiłki stałe	176,4 mln (+37,7%)
131,9 mln	Przeciwdziałanie alkoholizmowi	160,4 mln (+21,6%)
141,8 mln	Ośrodki wsparcia	136,5 mln (-3,7%)
84,6 mln	Pozostała działalność	136,4 mln (+61,3%)
83,6 mln	Dodatki mieszkaniowe	136,1 mln (+62,7%)
88,3 mln	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	113,1 mln (+28%)
104,7 mln	Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	105,3 mln (+0,5%)
67,3 mln	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	77,5 mln (+10,7%)
65,3 mln	Państwowy Fundusz Rehabilitacji ON	76,4 mln (+17,1%)

Stosunek budżetów obu regionów we wskazanych działach:

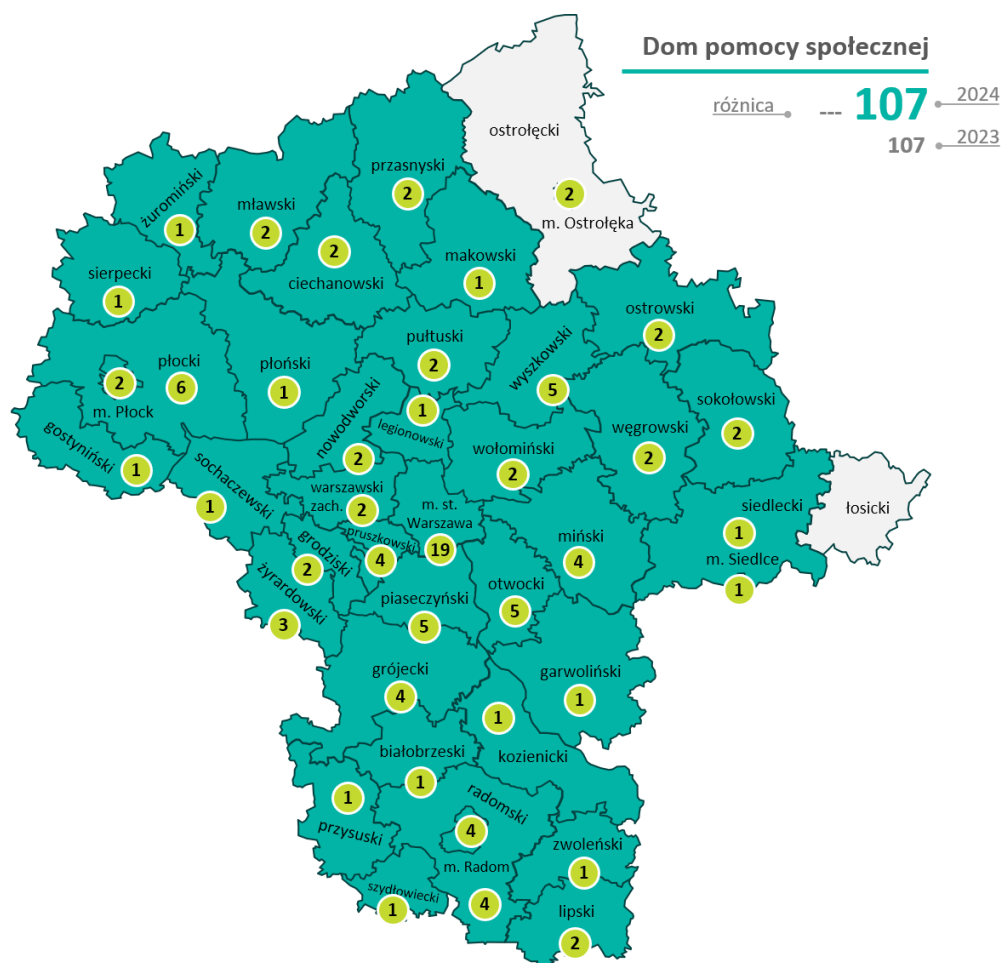
III. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej

1. Domy pomocy społecznej⁴

DPS, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, świadczy (na poziomie obowiązującego standardu) usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne.

Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla:

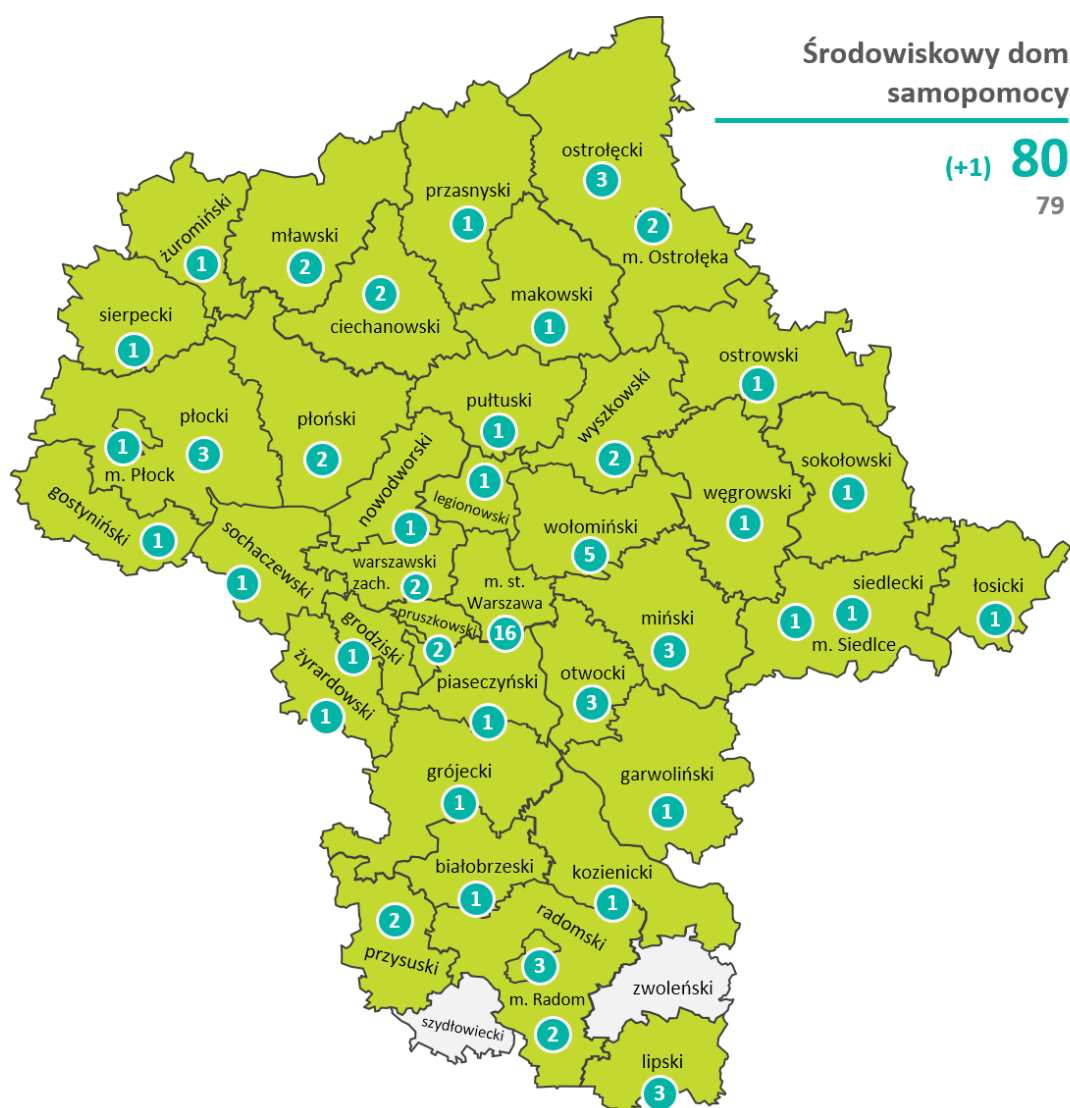
- osób w podeszłym wieku
- osób przewlekle somatycznie chorych
- osób przewlekle psychicznie chorych
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie
- osób niepełnosprawnych fizycznie
- osób uzależnionych od alkoholu.

⁴ Rejestry i wykazy Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

2. Środowiskowe domy samopomocy⁵

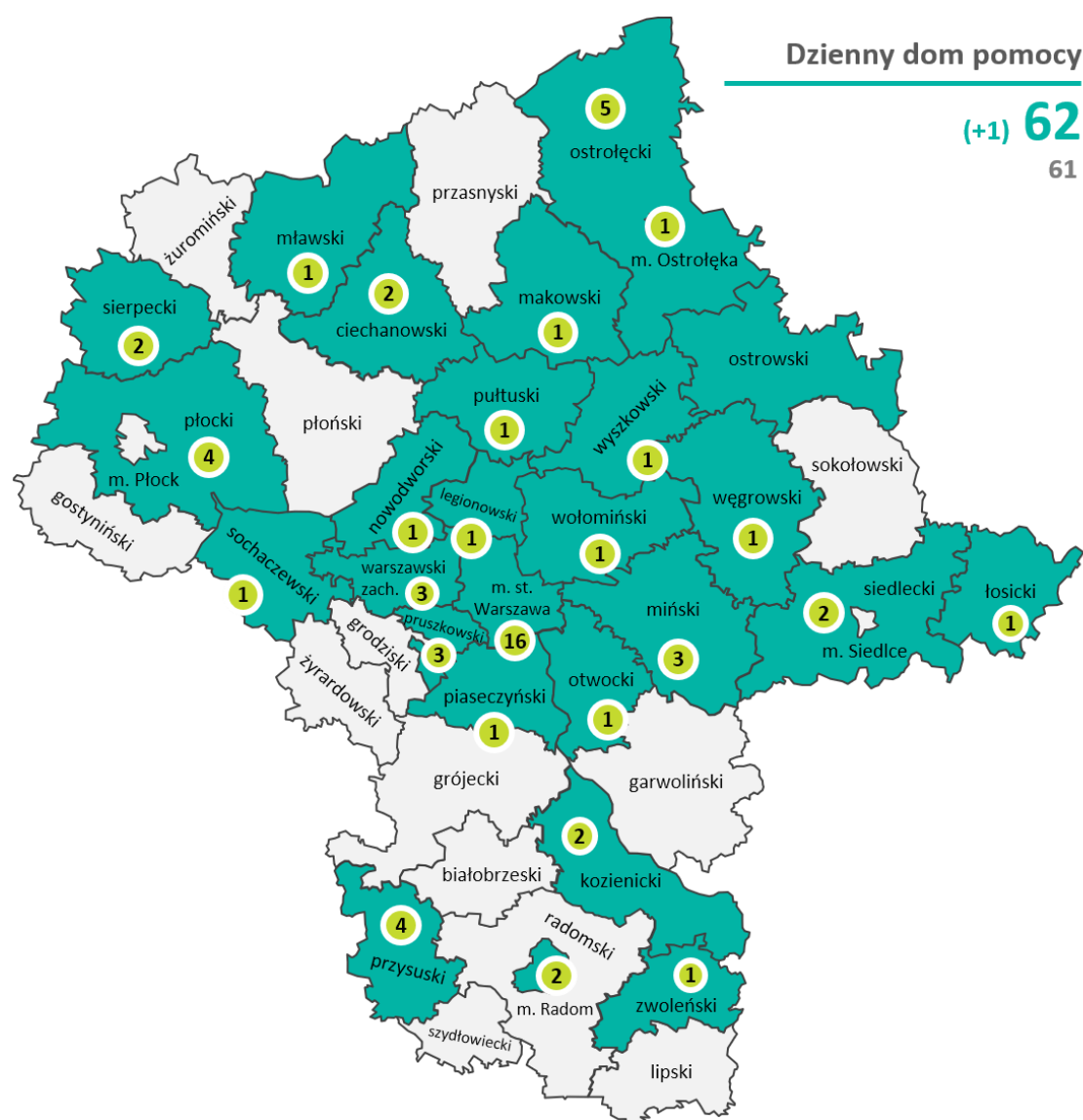
ŚDS to placówki okresowego dziennego lub całodobowego pobytu, w których osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą otrzymać częściową opiekę i pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych oraz posiłek. Świadczą one usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowaniu w życiu społecznym.

⁵ Rejestry i wykazy Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

3. Dienne domy pomocy⁶

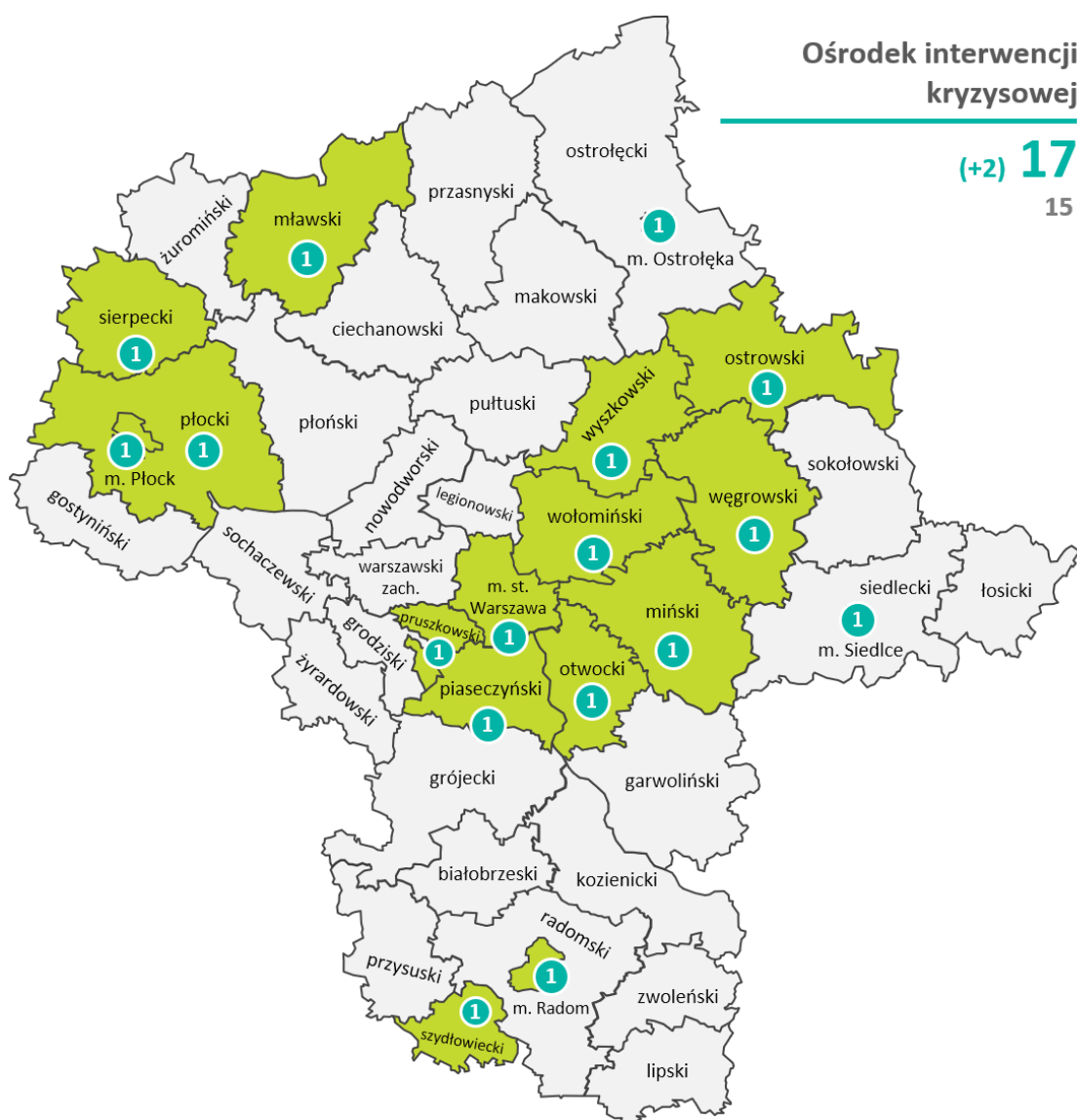
DDP to ośrodki wsparcia dziennego pobytu przeznaczone dla osób starszych, podtrzymujące ich aktywność społeczną (w tym samodzielność i zaradność), których działalność ukierunkowana jest na utrzymanie dobrej sprawności ruchowej i intelektualnej beneficjentów oraz organizację ich wolnego czasu.

⁶ Dane wygenerowane w systemie CeSAR na podstawie sprawozdań MRiPS-06.

4. Ośrodki interwencji kryzysowej⁷

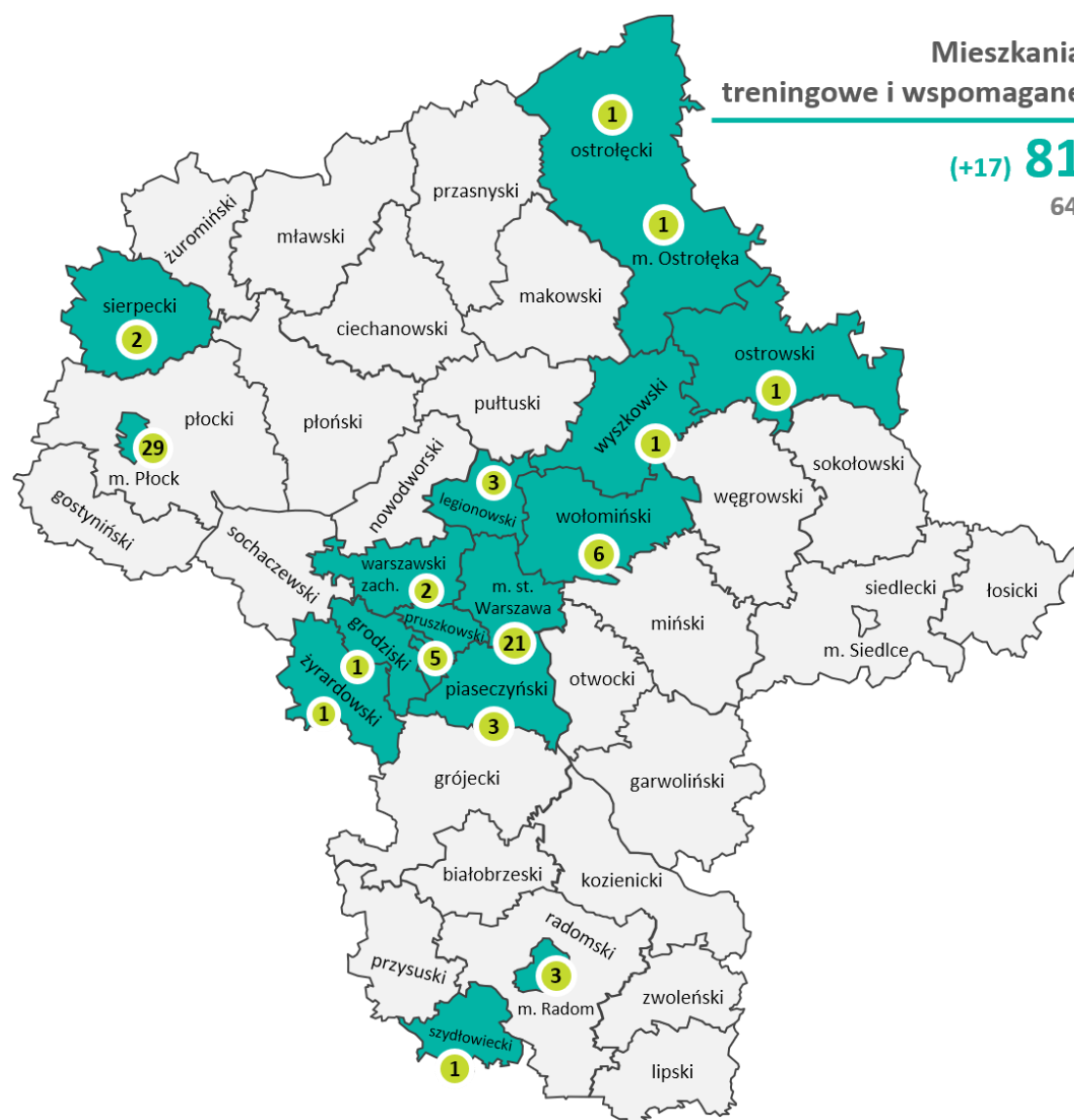
Rolą OIK-ów jest świadczenie osobom i rodzinom będącym w stanie kryzysu, w tym dla matek z małoletnimi dziećmi oraz kobiet w ciąży dotkniętych przemocą lub znajdujących się w innej sytuacji kryzysowej, specjalistycznej pomocy psychologicznej, poradnictwa socjalnego, prawnego oraz schronienia.

⁷ Dane wygenerowane w systemie CeSAR na podstawie sprawozdań MRiPS-06.

5. Mieszkania treningowe i wspomagane⁸

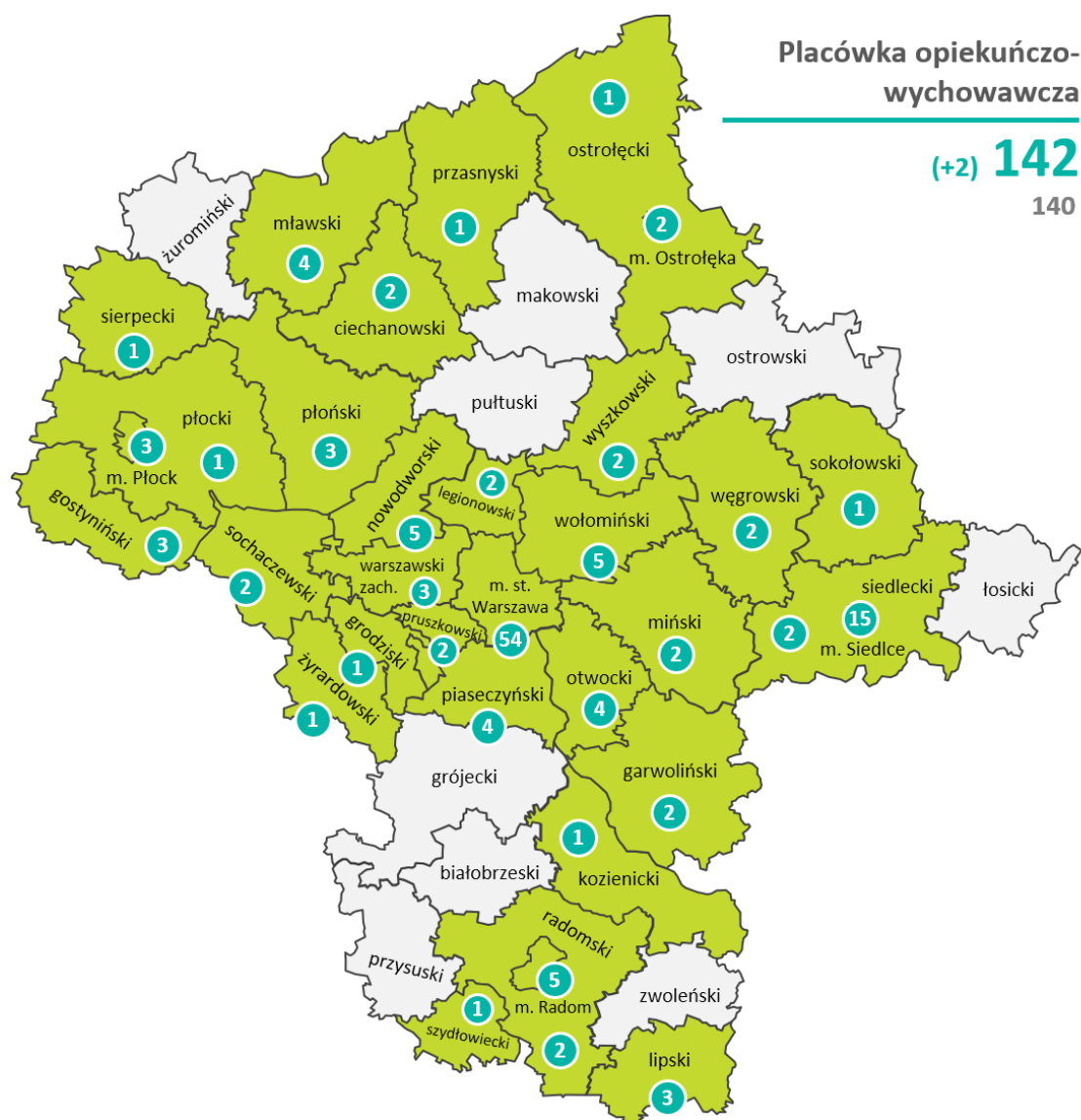
Mieszkania takie są formą pomocy społecznej przygotowującej osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

⁸ Dane wygenerowane w systemie CeSAR na podstawie sprawozdań MRIPS-06.

6. Placówki opiekuńczo-wychowawcze⁹

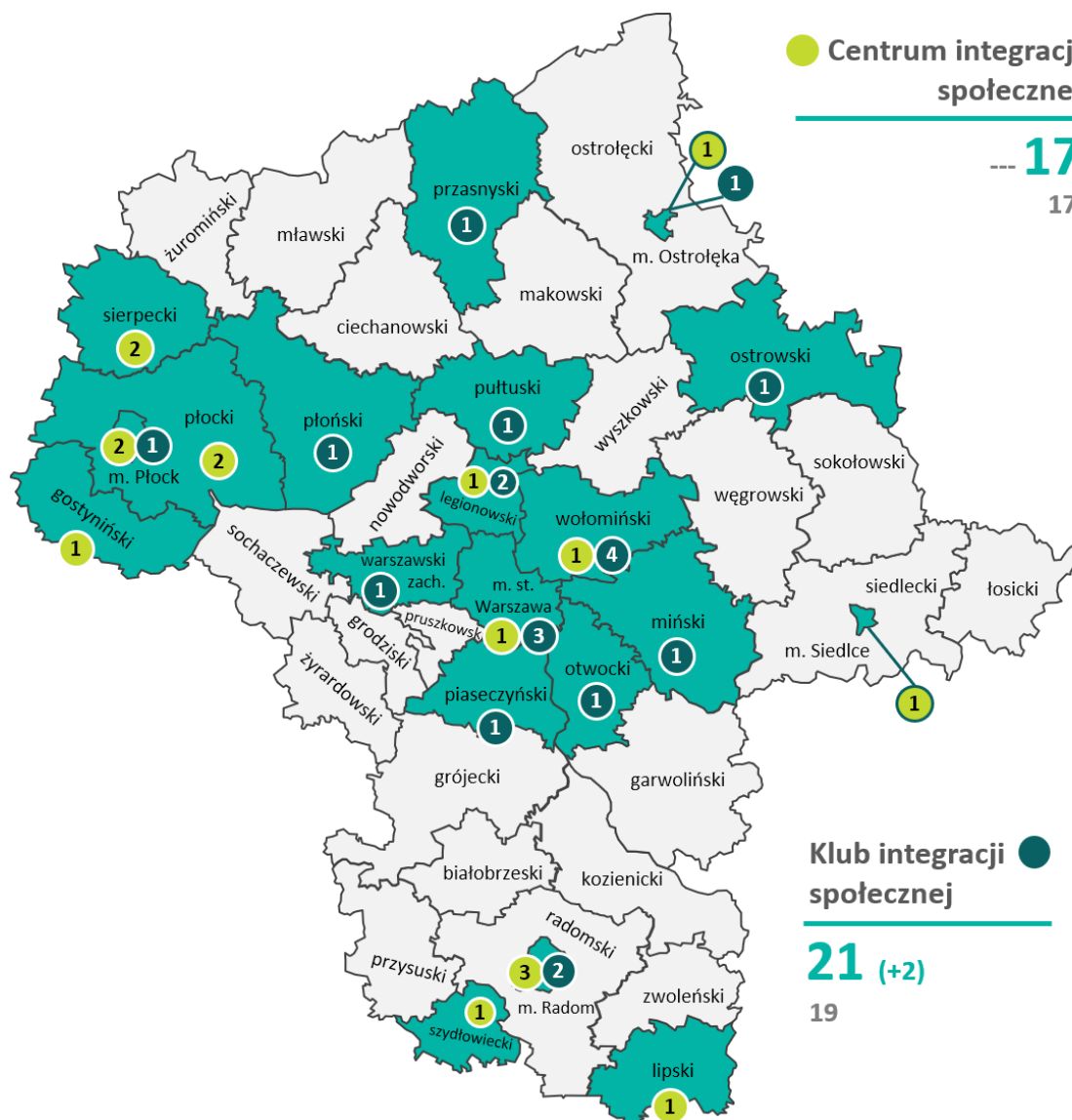
POW jest placówką zapewniającą dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności: emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne.

⁹ Dane wygenerowane w systemie CeSAR na podstawie sprawozdań WRiSPZ-G/P

7. Centra i kluby integracji społecznej¹⁰

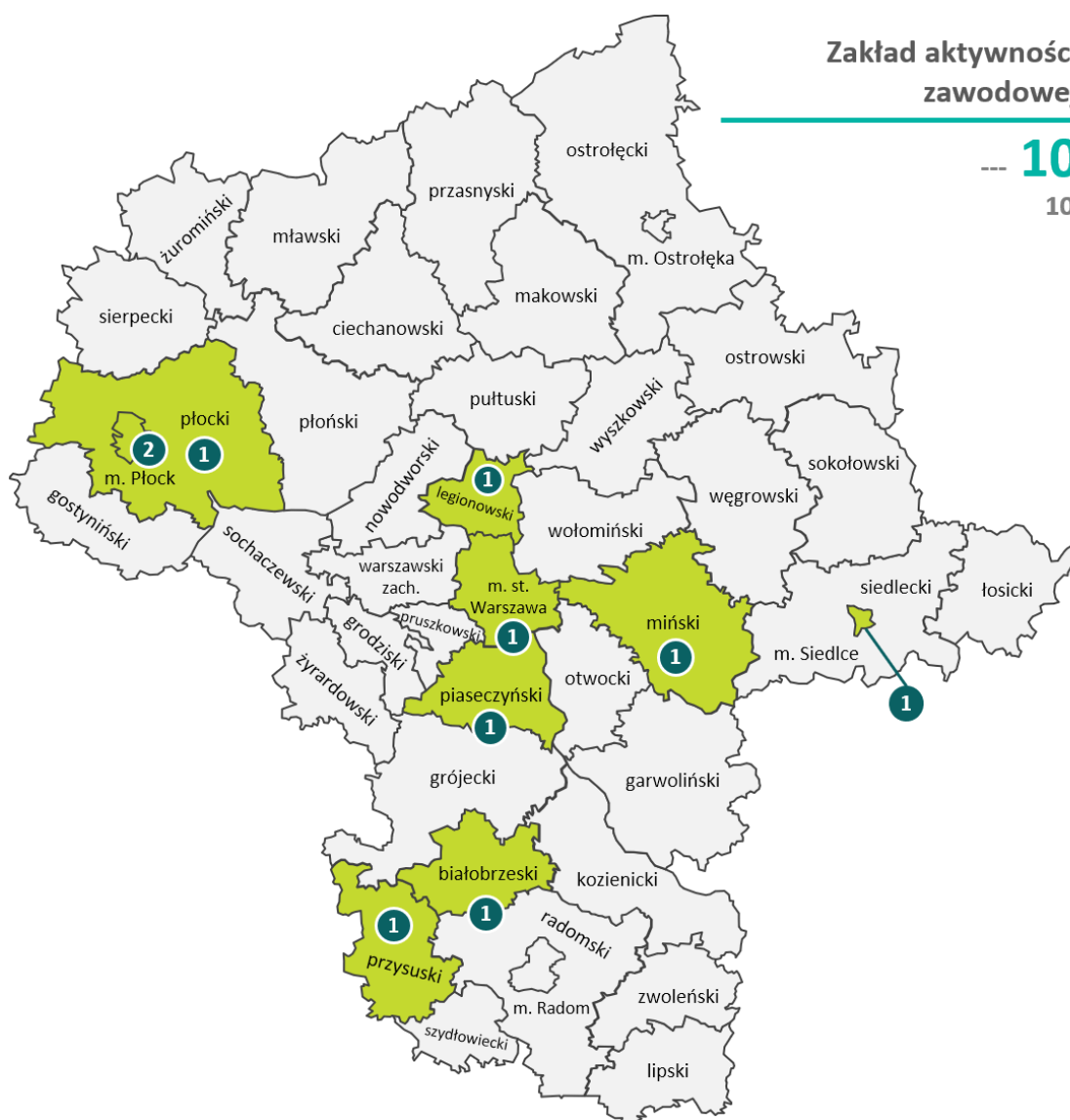
Zadaniem CIS i KIS jest świadczenie usług służących reintegracji społecznej i zawodowej osobom długotrwale bezrobotnym, bezdomnym, osobom niepełnosprawnym, uzależnionym od alkoholu i narkotyków, chorym psychicznie, zwalnianym z zakładów karnych oraz uchodźcom.

¹⁰ Rejestry i wykazy Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

8. Zakład aktywności zawodowej¹¹

ZAZ jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostką, w której zatrudnienie znajdują osoby niepełnosprawne zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

¹¹ Rejestry i wykazy Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

ROZDZIAŁ III

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Nadrzędnym celem przyświecającym Mazowieckiemu Centrum Polityki Społecznej w procesie przygotowania i publikacji corocznej Oceny zasobów pomocy społecznej jest aktualizacja wniosków i rekomendacji, a także zasygnalizowanie władzom samorządowym szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego priorytetowych kierunków działań w ramach optymalizacji planów budżetowych tych jednostek.

Rekomendacje, których źródłem jest ocena zgromadzonego materiału statystycznego w układzie porównawczym, oparte zostały na analizie poziomej i pionowej zbiorczych danych liczbowych z obszaru województwa mazowieckiego. Odnoszą się one do kluczowych zjawisk w zakresie: demografii, makro- i mikroekonomii, przyczyn ubóstwa, pomocy społecznej, przyczyn i struktury jej udzielania, a także zasobów kadr pomocy społecznej, infrastruktury oraz zagadnień związanych ze wsparciem dziecka i rodziny.

Kluczowymi partnerami w procesie pozyskiwania danych źródłowych dla województwa mazowieckiego są, jak co roku, pracownicy ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie, generujący i przekazujący właściwe raporty z wykorzystaniem Centralnej Aplikacji Statystycznej. Niezbędne dla poszerzenia spektrum oceny zasobów pomocy społecznej jest również każdorazowe wzbogacenie ich rocznymi danymi z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie i Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie. Intencją autorów Oceny zasobów pomocy społecznej za 2024 r. było uzyskanie pełnej porównywalności danych w kategoriach, na których skupiona została uwaga w roku poprzedzającym. Dlatego też przedstawione w materiale wnioski i propozycje kierunków działań zawężone zostały do najbardziej niekorzystnych dynamik zjawisk w trzech głównych obszarach. Informacje źródłowe zgromadzono w obowiązującym ujęciu statystycznym Mazowsza (regionalnym).

Zważywszy na tak zdefiniowaną metodykę prac nad Oceną zasobów społecznych za 2024 r., wysiłek analityczny skupiony został na danych statystycznych z obszarów: demografii, pomocy społecznej oraz danych w zakresie wsparcia dziecka i rodziny w województwie mazowieckim.

I. W zakresie demografii

Mazowieckie jest województwem o największej liczbie ludności. W końcu 2024 r. mieszkało tu **5508,3 tys.** osób, co stanowiło 14,7% ogółu ludności Polski. W 110 miastach regionu mieszkało 3569,1 tys. osób, tj. 16,0% ludności miejskiej w kraju, a na wsi 1939,2 tys. – 12,7% ogółu ludności wiejskiej. Województwo mazowieckie w latach 2010–2019 zaludniało się, zarówno w wyniku ruchu migracyjnego, jak też ruchu naturalnego. W roku 2020 proces ten został wyhamowany, choć nadal był dodatni. W porównaniu z 2023 r. liczba ludności województwa zmniejszyła się o 2,2 tys. osób, a w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 159,2 tys. (o 3,0%).

W województwie mazowieckim struktura ludności **według płci** charakteryzuje się liczebną **przewagą kobiet**. W końcu 2024 r. populacja kobiet liczyła 2870,6 tys. i była o 233,0 tys. większa od populacji mężczyzn. Podobnie jak w latach wcześniejszych kobiety stanowiły ponad 52% ogółu ludności województwa, a współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn kształtował się nadal na poziomie 109 kobiet (w miastach 114; na wsi 101).

W województwie mazowieckim w latach 2015–2019 obserwowano dodatni przyrost naturalny. Najwyższe jego natężenie wystąpiło w 2016 r. – wówczas, w wyniku bilansu urodzeń i zgonów, na każde 10 tys. ludności przybyło prawie 9 osób. W 2023 r. przyrost naturalny był ujemny – w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ubyły ponad 23 osoby. Przyrost naturalny ludności Mazowsza zapewniany był przede wszystkim przez ludność zamieszkującą w miastach, gdzie co roku z tego tytułu przybywało od prawie 7 do ponad 13 osób na 10 tys. ludności (w 2023 r. ubyły prawie 24 osoby na 10 tys. ludności). W latach 2015–2023 na obszarach wiejskich współczynnik przyrostu naturalnego dodatni był tylko w latach 2016 i 2017, a w pozostałych – ujemny. Największy ubytek odnotowano w 2021 r. (ponad 41 osób); w 2023 r. ubyły 23 osoby.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. region warszawski stołeczny zamieszkiwało 3282,4 tys. osób (w 2023 r. 3270,7 tys. osób), natomiast region mazowiecki regionalny – 2225,9 tys. osób (w 2023 r. 2239,8 tys. osób). Z przedstawionych danych wynika, że w regionie przybywało mieszkańców w obszarze metropolitalnym Warszawy, a ubywało w miastach subregionalnych i powiatach usytuowanych na krańcach województwa. Niepokojącym zjawiskiem jest powiększanie się obszarów wyludniających się w województwie. Tendencja ta występuje w 32 powiatach makroregionu, przy czym najbardziej dotknięte nią są powiaty: m. Radom, m. Płock, ostrowski, ciechanowski, sokołowski, węgrowski, sierpecki, mławski, m. Ostrołęka, płoński, makowski, przasnyski, żuromiński, kozienicki, przysuski i gostyniński.

Na koniec 2024 r. ujemny przyrost naturalny wystąpił we wszystkich powiatach. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie gostynińskim (-9,44‰), lipskim (-6,37‰), sokołowskim (-6,14‰) oraz Płocku (-6,05‰).

Według **prognozy ludności** na lata 2023–2060, opracowanej przez GUS na podstawie wyników NSP 2021¹², w naszym województwie populacja będzie wzrastała do 2030 r., a następnie liczba ludności zacznie spadać do poziomu 5121 tys. w 2060 r. Inne niepokojące tendencje, wynikające z prognozy demograficznej naszego województwa, to:

- utrzymujący się od kilku lat wzrost **wskaźnika starości demograficznej**¹³ (w 2015 r. wskaźnik starości wynosił 16,2% i w ciągu dziewięciu lat zwiększył się do 19,6%, a liczebność tej grupy ludności wzrosła o 24,1%)
- proces tzw. **podwójnego starzenia się ludności**, polegający na wzroście liczby i udziału osób w wieku sędziwym w ogóle populacji osób starszych (w latach 2015–2016 wartość tego wskaźnika zwiększyła się z 13,1% do 13,4%, a od 2017 r. stopniowo malała do 11,8% w 2024 r.)
- wzrost **współczynnika wsparcia międzypokoleniowego**¹⁴ – o ile w 2015 r. na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało prawie 11 osób sędziwych, to w 2024 r. było to ponad 13 osób (w Polsce odpowiednio prawie 9 i prawie 12 osób); wraz ze wzrostem tego współczynnika maleją szanse na zapewnienie nieformalnej opieki najstarszym osobom
- wzrost liczby mieszkańców w obszarze metropolitalnym Warszawy i strefach podmiejskich dużych miast, przy jednoczesnym odpływie ludności z miast subregionalnych i powiatów usytuowanych na krańcach województwa skutkujące depopulacją i przyrostem jednoosobowych gospodarstw domowych (głównie samotnych lub owdowiałych kobiet).

Kolejnym miernikiem stopnia zaawansowania procesu starzenia się ludności jest mediana wieku. Przyjęto się oznaczać społeczeństwa jako stare demograficznie, gdy wartość mediany jest w przedziale 30–34 lata. Można więc powiedzieć, że mieszkańcy województwa mazowieckiego (a także Polski) są społeczeństwem bardzo starym demograficznie. W 2024 r. mediana wieku mieszkańców Mazowsza wyniosła 42,2 lata (w 2015 r. – 39,6 lat).

Innym ważnym problemem społecznym i demograficznym, który z roku na rok staje się coraz bardziej zauważalny w województwie mazowieckim (jak też w całym kraju), jest pogorszenie się stanu zdrowia psychicznego mieszkańców Mazowsza. Wg danych GUS, osoby wykazujące zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowań, leczone w poradniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wyniosły w 2022 r. 402 380 osób, co daje wzrost o 117% na przestrzeni dekady (od 2020 r. wyniósł blisko 44%). Problem ten dotyka coraz częściej dzieci i młodzież do 18 r. życia, a także osoby starsze i samotne.

---

¹² Główny Urząd Statystyczny, Prognoza ludności na lata 2023-2060, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html>

¹³ Zgodnie z rekomendacjami ONZ, społeczeństwo w którym udział osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem przekracza 6% można nazwać starym.

¹⁴ Współczynnik wsparcia międzypokoleniowego, określający relację pomiędzy osobami najstarszymi a ich potencjalnymi dziećmi. Współczynnik ten (nazywany również współczynnikiem wsparcia rodziców) wskazuje, ile osób w wieku 85 lat i więcej przypada na 100 osób w wieku 50–64 lata.

Rekomendowane działania do podjęcia przez samorządy to:

1. Ze względu na utrzymujące się negatywne trendy i zjawiska demograficzne na Mazowszu – rozwijanie aktywnych form wsparcia środowiskowego poprzez rozwój usług społecznych dla osób niesamodzielnych, w tym: usług opiekuńczych dla osób starszych, ciężko i długotrwale chorych, niepełnosprawnych.
2. Wykorzystanie narzędzi teleinformatycznych (teleopieka, telemedycyna, dedykowane aplikacje) w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa seniorów i osób zależnych.
3. Stworzenie warunków w jednostkach samorządu terytorialnego dla rozwoju podmiotów sektora tzw. „srebrnej gospodarki”, w rozwijaniu usług zorientowanych na potrzeby osób starszych i starzejących się, w szczególności w obszarze konsumpcyjnym, bytowym oraz zdrowotnym.
4. Kontynuowanie wsparcia finansowego dla organizacji pozarządowych w ramach otwartych konkursów ofert organizowanych przez samorząd województwa na tworzenie systemu wsparcia dla osób niesamodzielnych, w tym także dziennych form pomocy dla osób doświadczających chorób otępiennych, w szczególności choroby Alzheimera (np. DDP).
5. Kreowanie na wszystkich szczeblach samorządu województwa inicjatyw na rzecz osób starszych, zwiększających ich aktywność i udział w życiu społecznym, poprzez rozwój m.in. rad seniorów, klubów seniora, uniwersytetów trzeciego wieku.
6. Promowanie w środowisku lokalnym nieinstytucjonalnych form wsparcia dla osób niesamodzielnych poprzez rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej.
7. Umożliwienie DPS-om współuczestniczenia w procesie deinstytucjonalizacji poprzez stworzenie katalogu usług dla rodzin i mieszkańców zamieszkujących środowisko lokalne.

II. W zakresie pomocy społecznej

1. W zakresie świadczeń pomocy społecznej

Z analizy danych przekazanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej województwa mazowieckiego wynika, że trwający od ponad dekady trend zmniejszania się liczby osób i rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie utrzymał się. W 2024 r. liczba osób objętych pomocą i wsparciem w porównaniu do 2023 r. zmniejszyła się o 1,0% (spadek z poziomu 267447 osób do poziomu 264955 osób), w tym także długotrwale korzystających z pomocy społecznej (spadek w stosunku do roku 2023 o 4,0%).

Na poziomie NUTS 2 zaobserwowano zauważalne różnice między regionem mazowieckim regionalnym a regionem warszawskim stołecznym. W przypadku pierwszego, wzrost liczby osób, którym udzielono pomocy i wsparcia wyniósł 3,0%. W drugim z kolei wystąpił spadek

o 5,0%. **Zmniejszyła się liczba osób, którym przyznano świadczenie** (decyzją administracyjną na podstawie ustawy o pomocy społecznej) w stosunku do roku 2023 o 7,0%. Spadek w stosunku do roku ubiegłego odnotowano także w zakresie liczby i kwot przyznanych:

- świadczeń pieniężnych (spadek o 8,0%)
- świadczeń niepieniężnych (spadek o 7,0%)
- zasiłków stałych (spadek o 4,0%)
- zasiłków okresowych (spadek o 14,0%)
- zasiłków celowych (spadek o 10,0%).

Zwiększyła się liczba świadczeń udzielona w zakresie **usług opiekuńczych** (wzrost w stosunku do 2023 r. o 1,9%), **usług specjalistycznych** (wzrost w stosunku do 2023 r. o 5,0%). Zmniejszyła się liczba **specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi** (spadek w stosunku do 2023 r. o 11,0%).

Również tutaj można zaobserwować różnice między regionami. Porównując rok do roku, w regionie mazowieckim regionalnym nastąpił mniejszy spadek zapotrzebowania na świadczenia niepieniężne niż w regionie warszawskim stołecznym i wyniósł on odpowiednio 6,0% i 9,0%. W obu regionach województwa mazowieckiego wzrosła liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych ogółem, gdzie wzrost wyniósł odpowiednio 1,5% oraz 2,1%.

W zestawieniu z rokiem 2023 wartość środków finansowych wydatkowanych na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej przez gminy, powiaty oraz miasta na prawach powiatu w województwie mazowieckim wzrosła o 20,3% (o 1,166 mld zł).

Dodatkowym czynnikiem, który wpłynął na wzrost wypłacanych świadczeń, było wsparcie udzielane rodzinom z powodu wzrostu cen nośników energii oraz rosnącej inflacji. Następstwo tych działań można zauważyć w przypadku kategorii budżetowych 85295 – Pozostała działalność oraz 85215 – Dodatki mieszkaniowe. W porównaniu z 2023 r. wzrosty w obu przypadkach wyniosły odpowiednio 61,3% oraz 62,7%.

Największe kwoty wydatkowane są na: świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, tworzenie i funkcjonowanie żłobków, utrzymanie domów pomocy społecznej oraz ośrodków pomocy społecznej.

Podobnie sytuacja kształtowała się w regionach województwa mazowieckiego. W regionie **mazowieckim regionalnym**, ogół wydatkowanych środków finansowych wyniósł w 2024 r. 3,181 mld zł. W zestawieniu z 2023 r., wartość ta zwiększyła się o 22,2% (577 mln. zł). W tym samym okresie w regionie **stołecznym warszawskim** spożytkowano ogółem 3,735 mld zł, co w porównaniu z rokiem 2023 daje wzrost o 18,7% (588 mln. zł).

Największe pozycje wydatkowe w regionach to:

- w regionie **mazowieckim regionalnym** – świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, wydatki związane z funkcjonowaniem DPS i OPS oraz rodziny zastępcze
- w regionie **stołecznym warszawskim** – tworzenie i funkcjonowanie żłobków, świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, wydatki związane z funkcjonowaniem DPS i OPS, działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych.

2. W zakresie powodów udzielania pomocy i wsparcia

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w województwie mazowieckim, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2024 r. były: **długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie.**

Rok 2024 jest piątym w historii zbierania danych z systemu pomocy społecznej, w którym ubóstwo nie plasuje się na pierwszej pozycji w kategorii powodów ubiegania się o pomoc społeczną (bezrobocie straciło drugą pozycję dziewięć lat temu). W całym województwie mazowieckim **najdotkliwszym problemem**, zgodnie z zebranymi informacjami, jest **długotrwała lub ciężka choroba**. Na taki obraz pomocy społecznej na Mazowszu, w zakresie powodów ubiegania się o pomoc społeczną, ma niewątpliwie wpływ profil demograficzny społeczeństwa – zjawisko starzenia się, co w konsekwencji skutkowało zwiększeniem się problemów zdrowotnych mieszkańców województwa.

Województwo mazowieckie jest jednym z najbardziej zróżnicowanych wewnętrznie regionów w Polsce. Odnosząc dane dotyczące powodów ubiegania się o pomoc społeczną do nowego podziału statystycznego województwa, można zaobserwować różnicę między rozwijającym się obszarem metropolitalnym Warszawy i pozostałą, słabiej rozwiniętą częścią Mazowsza. W przypadku regionu **mazowieckiego regionalnego** najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, wskazanymi w formularzach, są: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W regionie **warszawskim stołecznym** to długotrwała lub ciężka choroba jest najbardziej powszechnym problemem. Wśród kolejnych powodów wskazuje się: niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W związku z pojawieniem się od 2020 r. w systemie pomocy społecznej nowej jednostki organizacyjnej – centrum usług społecznych, Samorząd Województwa Mazowieckiego, za pośrednictwem MCPS, postanowił zebrać z gmin województwa informację o ich

zainteresowaniu utworzeniem CUS. Wówczas chęć utworzenia CUS wykazało 9 gmin, poza 4 już funkcjonującymi. Mając na uwadze powyższe, w 2024 r. MCPS przeprowadziło kolejną analizę zainteresowania wśród gmin Mazowsza utworzeniem CUS. W jej wyniku można stwierdzić, że w województwie mazowieckim, po czterech latach od wejścia w życie ustawy powołującej CUS¹⁵, chęć przekształcenia OPS w ten typ jednostki organizacyjnej pomocy społecznej jest nadal niewielkie. Obok 12 funkcjonujących na koniec 2024 r. CUS, tylko 46 gmin wyraziło zainteresowanie taką transformacją (na 314 gmin w makroregionie). Wśród nich zaledwie 11 zadeklarowało rok, w którym ma zamiar dokonać tej operacji. Wpływ na to ma wiele czynników, wśród których pracownicy mazowieckiej pomocy społecznej wyróżnili m.in.:

- brak środków finansowych w mazowieckich gminach (szczególnie małych, wiejskich i miejsko-wiejskich) na proces przekształcenia OPS w CUS, szczególnie po wystąpieniu pandemii
- obawa przed zmianami organizacyjnymi i związanymi z nimi formalnościami, zmianami kadrowymi (pomimo zagwarantowania zatrudnienia w ustawie dla pracowników przekształcanych OPS)
- możliwość realizacji przez CUS zbyt szerokiego wachlarza usług, które wykraczają poza przygotowanie merytoryczne aktualnego personelu jednostki.

Działania rekomendowane do podjęcia przez samorządy to:

1. Intensyfikacja działań nakierowanych na aktywizację osób pozostających w systemie pomocy społecznej (szczególnie długotrwale), reintegrację społeczną i zawodową osób nieaktywnych zawodowo i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu centrów i klubów integracji społecznej, zakładów aktywizacji zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej, spółdzielni socjalnych, spółdzielni pracy, spółdzielni inwalidów, niewidomych, organizacji pozarządowych, spółek non profit oraz rozwojowi i wzmocnieniu istniejących podmiotów ekonomii społecznej, jako partnera działań samorządów w obszarze aktywizacji zawodowej, świadczenia usług społecznych i deinstytucjonalizacji.
3. Rozwijanie w gminach województwa świadczenia pomocy o charakterze niepieniężnym, zwłaszcza w zakresie organizowania usług opiekuńczych oraz stale niedocenianych przez samorządy specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi przy wsparciu środków finansowych z budżetu państwa.
4. Objęcie obszarów województwa charakteryzujących się najbardziej niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie występowania kwestii społecznych (długotrwałe lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie) programem wsparcia finansowego

---

¹⁵ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818)

- proporcjonalnego do skali zjawisk, w tym skierowanych do lokalnych organizacji pozarządowych (otwarte konkursy ofert).
5. Wsparcie dla osób długotrwale i ciężko chorych, niepełnosprawnych, z ograniczonymi zdolnościami motorycznymi i percepcyjnymi (choroby układu ruchu, choroby otępienne, niedowidzenie, niedosłuch itp.), np. w formie: rehabilitacji, współfinansowania sprzętu specjalistycznego, współfinansowania przez samorządy pakietów spersonalizowanych usług i likwidację barier infrastrukturalnych.
  6. Realizacja wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi, w tym z ruchem abstynenckim, gminami oraz innymi podmiotami działającymi na Mazowszu na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom chemicznym i behawioralnym.
  7. Organizowanie i promowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych poprzez szeroką ofertę szkoleń, kampanii edukacyjnych, pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz zwiększenie kompetencji wychowawczo-profilaktycznych rodziców i nauczycieli w tym zakresie.
  8. Efektywne wykorzystanie przez gminy i powiaty własnych środków finansowych, uzupełnionych środkami zewnętrznymi, w tym z funduszy UE w nowym okresie programowania (2021–2027) i budżetu państwa do organizowania spersonalizowanych, zintegrowanych i skoordynowanych usług społecznych.
  9. Promowanie tworzenia centrów usług społecznych, także w modelu ponadgminnej współpracy wszędzie tam, gdzie ograniczone zasoby: finansowe, kadrowe, infrastrukturalne, wskazują na konieczność efektywnej konsolidacji i osiągania synergii.
  10. Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa komunalnego, socjalnego, mieszkań treningowych i wspomaganych w myśl hasła: „Najpierw mieszkanie” (ang. Housing first) w celu stworzenia trwałej i bezpiecznej podstawy egzystencji dla osób w kryzysie bezdomności, ubóstwa i wykluczenia społecznego w celu dalszej pracy nad ich przystosowaniem do pełnienia ról społecznych i aktywizacji zawodowej.
  11. Organizowanie na poziomie ponadlokalnym systemu zbierania, przechowywania oraz rozdziału żywności dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów, realizujących działania na rzecz osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz imigrantów i uchodźców wojennych.
  12. Wykorzystanie przez samorządy w procesach decyzyjnych dotyczących formułowania celów i zadań w zakresie pomocy społecznej, aktualizacjach gminnych i powiatowych strategii rozwoju, przy opracowaniu lokalnych planów deinstytucjonalizacji, ogólnodostępnych raportów naukowych, opracowań i analiz, a także przykładów najlepszych praktyk w skali województwa i kraju, a także zaplanowanie w budżetach jednostek samorządowych odpowiednich środków finansowych na realizację zadań z tego obszaru.

3. W zakresie kadry pomocy społecznej

W województwie mazowieckim w 2024 r. liczba pracowników ośrodków pomocy społecznej wyniosła 6068, co stanowi ubytek o 9,0% względem roku poprzedniego (porównując do roku 2022 zmiana ta wyniosła -8,0%). Jednocześnie na szczególną uwagę zasługuje wzrost zatrudnienia w kluczowych kategoriach pracowników, którzy dysponują największym doświadczeniem w ramach systemu pomocy społecznej, tj.: starsi specjaliści pracy socjalnej (wzrost o 7,0%) i koordynatorzy pracy socjalnej (spadek o 2,0%). Rośnie także zainteresowanie zatrudnieniem wśród aspirantów pracy socjalnej (wzrost o 9,0%).

Spełnienie ustawowego wymogu dotyczącego liczby pracowników socjalnych wykazało 249 ośrodków (z 331, pokrycie na poziomie 75,2%), co jest niewielkim spadkiem w porównaniu z 2023 r., gdzie liczba takich OPS wyniosła 250.

Spadki w zatrudnieniu obserwowane są w obu regionach Mazowsza. W stosunku do 2023 r. w **regionie mazowieckim regionalnym** nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej o 5,0%, natomiast w przypadku **regionu warszawskiego stołecznego** spadek wyniósł 2,0%.

W mazowieckich ośrodkach pomocy społecznej, na przestrzeni lat 2017–2024, liczba pracowników socjalnych utrzymywała się na podobnym poziomie. Na koniec grudnia 2024 r. zatrudnionych było **2375 pracowników socjalnych**, co na przestrzeni siedmiu lat stanowi niewielkie zmniejszenie się ich liczby o 0,8% (wzrost r/r wyniósł 0,5%).

Na koniec grudnia 2024 r. w regionie **mazowieckim regionalnym** zatrudnionych było 1178 pracowników socjalnych (co stanowi spadek na przestrzeni sześciu lat o 0,5%, natomiast r/r liczba pracowników się nie zmieniła), zaś w regionie **warszawskim stołecznym** 1197 pracowników socjalnych (co na przestrzeni siedmiu lat stanowi wzrost o 40 osób (wzrost o 3,0%), natomiast r/r zmiana wyniosła +0,9%).

Według stanu na koniec grudnia 2024 r. w **powiatowych centrach pomocy rodzinie** zatrudnionych było w nich 871 osób (w porównaniu do 2023 r. stan zatrudnienia zmniejszył się o 12,0%).

Podobne tendencje utrzymują się w obu regionach województwa mazowieckiego. Na koniec grudnia 2024 r. w regionie **mazowieckim regionalnym** zatrudnionych było 377 pracowników (co stanowi spadek w stosunku do roku 2022 o 11,6%), zaś w regionie **warszawskim stołecznym** 494 pracowników (co stanowi spadek w stosunku do roku 2023 o 12,0%).

Powiatowe centra pomocy rodzinie w 2024 r. w formularzach oceny wykazały zatrudnienie **104 pracowników socjalnych**. W tej grupie spada zatrudnienie, co wynika ze zmiany zadań przypisanych powiatowym centrom pomocy rodzinie (w stosunku do 2023 r. o 10,0%).

Jak wynika z analizy formularzy Oceny zasobów pomocy społecznej, współpraca wolontariuszy z ośrodkami pomocy społecznej jest na tym samym poziomie. W 2024 r. z pomocy 2066 wolontariuszy (spadek o 2,3%) skorzystało 61 jednostek (OPS + PCPR).

Działania rekomendowane do podjęcia przez samorządy:

1. Uzupełnienie zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej do poziomu wynikającego z ustawy o pomocy społecznej (1 pracownik socjalny na 2000 mieszkańców lub 50 rodzin objętych pracą socjalną) wszędzie tam, gdzie nie jest on jeszcze spełniony. Zarezerwowanie odpowiednich środków finansowych w budżetach gmin i powiatów na dodatkowe zatrudnienie pracowników socjalnych.
2. Przeznaczenie w budżetach gmin i powiatów środków finansowych dla jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na wyposażenie odpowiadające współczesnym standardom technicznym (komputery, skanery, szerokopasmowe łącza internetowe, tablety z aplikacjami do prowadzenia wywiadów środowiskowych) w celu poprawy warunków pracy i efektywności działań realizowanych przez pracowników pomocy społecznej.
3. Uatrakcyjnienie ofert zatrudnienia w zakresie płacy oraz wyznaczanie ścieżki rozwoju kariery zawodowej dla kadr pomocy społecznej celem zminimalizowania odpływu pracowników, przy jednoczesnym zapewnieniu superwizji pracy socjalnej pracownikom już zatrudnionym.
4. Podjęcie działań w samorządach na rzecz podniesienia prestiżu i dalszej profesjonalizacji kadr pomocy społecznej poprzez realizację szkoleń zawodowych pracowników systemu pomocy społecznej oraz organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej na szczeblu gminnym i powiatowym ze szczególnym uwzględnieniem zmian w stanie wiedzy o sposobie przeciwdziałania zagrożeniom (kursy, webinaria, konferencje, warsztaty).
5. Rozwijanie zatrudnienia subsydiowanego i staży oraz idei wolontariatu we współpracy z organizacjami pozarządowymi i centrami wolontariatu w powiatach.
6. Podniesienie bezpieczeństwa wykonywania czynności zawodowych pracowników służb społecznych w bezpośrednim kontakcie z klientami mogącymi tworzyć sytuacje zagrożenia poprzez wypracowanie i wdrożenie procedur bezpieczeństwa, a także szkolenia w zakresie zachowania w sytuacjach kryzysowych i kursy samoobrony.
7. Upowszechnianie i promowanie wykorzystania narzędzi informatycznych w celu organizacji zdalnych usług, wymiany doświadczeń pomiędzy jednostkami, wiedzy w zakresie dobrych praktyk oraz pracy zdalnej wśród pracowników pomocy społecznej.

III. W zakresie wsparcia dziecka i rodziny

1. Usługi pieczy zastępczej

Pieczą zastępczą to forma pomocy rodzinom biologicznym, w których występują różnego rodzaju dysfunkcje i nie ma możliwości zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Jest ona uregulowana na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹⁶. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ww. ustawy system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań, mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Pieczę zastępczą jako czasowa forma sprawowania opieki i wychowania dziecka, występuje co do zasady w dwóch formach: rodzinnej i instytucjonalnej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka. W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona.

W ramach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej powiaty województwa mazowieckiego wykazały w 2024 r. funkcjonowanie 4108 **rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka** (w stosunku do roku 2023 nastąpił niewielki wzrost o 1,2%), w których przebywało 6438 dzieci (wzrost o 3,0%). W 85 **rodzinnych domach dziecka** (wzrost o 7,5%) przebywało 656 dzieci (wzrost o 7,5%). W stosunku do 2023 r. wzrosła liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem (o 0,3%). Wzrosła liczba rodzin zastępczych niezawodowych (o 2,6%), rodzin zastępczych zawodowych (b.z.) i rodzinnych domów dziecka (o 6 placówek).

W regionie **mazowieckim regionalnym** w 2024 r. funkcjonowało 1883 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka (wzrost o 2,6% w stosunku do roku 2023), w których przebywało 3115 dzieci (wzrost o 3,1%). W 44 rodzinnych domach dziecka (wzrost o 4,5%) przebywało 339 dzieci (wzrost o 7,7%).

W stosunku do 2023 r. nieznacznie wzrosła liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem (o 2,3%), rodzin zastępczych niezawodowych (o 5,2%), rodzin zastępczych zawodowych (spadek o 9,0%) i rodzinnych domów dziecka (wzrost o 2 placówki).

---

¹⁶ Dz.U. z 2025 r. poz. 49

W regionie **warszawskim stołecznym** w 2024 r. funkcjonowało 2225 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka (spadek o 0,1% w stosunku do roku 2023), w których przebywało 3323 dzieci (wzrost o 2,8%). W 39 rodzinnych domach dziecka (wzrost o 4 jednostki) przebywało 291 dzieci (wzrost o 7,4%). W stosunku do 2023 r. odnotowano kolejny spadek liczby rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem (spadek r/r o 1,3%, a względem 2022 r. spadek o 3,2%). Wzrosła liczba rodzin zastępczych zawodowych (o 19,0%) i rodzinnych domów dziecka (o 11,4%). Wzrosła również liczba rodzin zastępczych niezawodowych (o 0,7%).

W 2024 r. wzrosła **liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych** w regionie (o 2 do poziomu 142), a także **liczba dzieci** w nich umieszczonych (o 1,3% w stosunku do 2023 r.) i wyniosła w omawianym roku 1733 dzieci. Nadal w 9 powiatach naszego województwa (na 42) nie ma w ogóle placówek opiekuńczo-wychowawczych, wobec czego dzieci kierowane są do placówek w innych powiatach. Sytuacja ta jest szczególnie dotkliwa, gdy na terenie powiatu brakuje także rodzinnych form pieczy zastępczej. Innym problemem jest również umieszczanie dzieci w placówkach ponad limit miejsc, co wpływa na jakość sprawowanej nad nimi opieki.

Według uzyskanych danych, od 2012 r. liczba adopcji krajowych wynosiła średnio 342 rocznie (w 2024 r. osiągnęła 332). Spadek w 2020 r. związany był z ograniczeniami pandemicznymi – zawieszenie szkoleń kandydatów, opóźnienie procedur adopcyjnych spowodowane procedurą sądową. Od 2020 r. znacznie spadła liczba adopcji zagranicznych (średnio do 11 rocznie – w 2024 r. przeprowadzono 10 adopcji zagranicznych), do czego przyczyniły się zmiany wytycznych rządu – ostateczną decyzję w zakresie przysposobienia poza granice RP podejmuje organ centralny. Od 2012 r. ich sumaryczna liczba wyniosła 1801. Do adopcji zagranicznej przysposabiane są przede wszystkim dzieci starsze, niepełnosprawne, z dysfunkcjami zdrowotnymi lub w ramach łączenia rodzeństw. Od 2012 do 2024 r. przeprowadzono łącznie 6238 adopcji.

Działania rekomendowane do podjęcia przez samorządy:

1. Dalsze wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej przy wykorzystaniu zaangażowania placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzinnych domów dziecka.
2. Zintensyfikowaniu działań promocyjnych w poszukiwaniu nowych kandydatów na rodziny zastępcze przy wykorzystaniu mediów tradycyjnych oraz mediów społecznościowych.
3. Kontynuowanie na terenie województwa mazowieckiego poradnictwa diagnostyczno-konsultacyjnego dla dzieci z zaburzeniami FAS (płodowy zespół alkoholowy) i FASD (spektrum poalkoholowych zaburzeń rozwojowych), rodzin adopcyjnych, rodzin zastępczych oraz usług specjalistycznych dla rodzin z dziećmi.
4. Włączanie organizacji pozarządowych (w formie konkursów) w działania związane z kształtowaniem umiejętności autonomicznego i odpowiedzialnego funkcjonowania

w społeczeństwie skierowane do dzieci przygotowujących się do opuszczenia pieczy zastępczej, jak również pełnoletnich wychowanków realizujących już program usamodzielnienia.

5. Rozwój poradnictwa i diagnostyki zdrowia psychicznego skierowanej do rodzin z dziećmi dotkniętymi zaburzeniami odżywiania, depresją, zachowaniami kompulsywnymi oraz suicydalnymi, a także uzależnieniem od nośników audiowizualnych i teleinformatycznych.
6. Włączanie organizacji pozarządowych (w formie konkursów) w działania związane ze wsparciem dziecka i rodziny ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania przemocy domowej poprzez stworzenie sieci monitoringu i wczesnego ostrzegania przed przemocą wobec dzieci.
7. Organizowanie na poziomie powiatów interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych oraz regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych dla dzieci z zagrożonych rodzin i środowisk.
8. Rozwój profilaktyki i edukacji społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie wobec narastania najdrastyczniejszych jej form często w wyniku skutków izolacji wywołanej pandemią czy konfliktem zbrojnym w Ukrainie, w tym wsparcie funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy domowej.
9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym. Promowanie prowadzenia świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych, a także klubów młodzieżowych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnień.

2. Kadra pieczy zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje formy pomocy dziecku i rodzinie, realizowane na różnych poziomach samorządu terytorialnego. W strukturze opieki nad dzieckiem i rodziną na szczeblu gminy funkcjonują: zespoły interdyscyplinarne, placówki wsparcia dziennego, rodziny wspierające oraz asystenci rodziny. Piecza zastępcza na poziomie powiatu jest realizowana przez powiatowe centra pomocy rodzinie i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Na poziomie regionalnym, za proces adopcji odpowiedzialny jest marszałek województwa, realizując zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Z informacji przekazanych przez gminy na koniec roku 2024 r. w województwie mazowieckim z pomocy 485 asystentów rodziny korzystało 5418 rodzin. W stosunku do końca roku 2023 wzrosła o 19 liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin (o 118), które uzyskały wsparcie z ich strony (o 2,2%). Blisko 7,6% gmin na Mazowszu (24) nie spełnia ustawowego obowiązku zatrudnienia minimum jednego asystenta rodziny.

Podobnie, jak w latach poprzednich, wszystkie 42 powiaty w województwie zatrudniają koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (łącznie 253, wzrost w stosunku do 2023 r. o 4,5%). Ich rolą jest m.in.: udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym oraz przygotowanie planu pomocy dla dzieci.

Działania rekomendowane do podjęcia przez samorządy:

1. Niezwłoczne uzupełnienie zatrudnienia asystentów rodziny do poziomu zgodnego z obowiązkiem ustawowym tzn. minimum jednego asystenta w gminie, w ośrodkach pomocy społecznej oraz koordynatorów pieczy zastępczej w powiatowych centrach pomocy rodzinie województwa mazowieckiego.
2. Zapewnienie w budżetach jednostek samorządowych adekwatnych środków finansowych na wypełnienie zadań ustawowych w zakresie tworzenia asystentury rodzinnej.
3. Propagowanie wśród mieszkańców Mazowsza idei wolontariatu do realizacji zadań w ramach programu asysty rodzinnej i asysty dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin poprzez organizowanie kampanii społecznych.
4. Podjęcie działań w samorządach na rzecz podniesienia prestiżu i dalszej profesjonalizacji kadr pomocy społecznej poprzez realizację szkoleń zawodowych pracowników systemu pomocy społecznej, w tym szkoleń zawodowych pracowników systemu pomocy społecznej oraz organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na szczeblu gminnym i powiatowym ze szczególnym uwzględnieniem zmian w stanie wiedzy o sposobie przeciwdziałania zagrożeniom (kursy, webinaria, konferencje, warsztaty)
5. W celu zachowania efektywności działań ośrodków adopcyjnych, zapewnienie odpowiedniej wysokości środków finansowych na ich funkcjonowanie z budżetu państwa.

ROZDZIAŁ IV

KARTY REGIONÓW

Makroregion: Mazowsze.....	56
Region: Warszawski stołeczny	58
Region: Mazowiecki regionalny	60
Podregion: Ciechanowski	62
Podregion: Ostrołęcki.....	64
Podregion: Płocki	66
Podregion: Radomski	68
Podregion: Siedlecki	70
Podregion: m. st. Warszawa	72
Podregion: Warszawski wschodni.....	74
Podregion: Warszawski zachodni.....	76
Podregion: Żyrardowski	78

MAKROREGION: Mazowsze

REGIONY: Mazowiecki regionalny, Warszawski stołeczny

POWIERZCHNIA: 35 559 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	5 510 527	5 508 322
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	267 447	264 955
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	110 526	109 020
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	64 603	64 503
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	17/19/10	17/21/10
Liczba przypadków współpracy z NGO	1 295	1 378
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	674,5	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	30 682	29 397
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 251	1 114
Środowiskowe domy samopomocy	79	80
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	26	27
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	12 873	11 386
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	6 461	5 875
Liczba asystentów rodziny	466	485
Liczba rodzin zastępczych	4 061	4 108
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	140	142
Mieszkania chronione	64	81
PRZEMOC		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	1 439	1 233
Ośrodki interwencji kryzysowej	15	17

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	1 220 134	1 232 749
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	14 377	14 652
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	770	760
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	35	35
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	39	39
Dzienne domy pomocy	61	62

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	2 364	2 375
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 331	2 319
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	1 309 209 165	1 541 952 052
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	4 442 011 586	5 375 064 854
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	88 344 909	113 104 455
Wysokość środków na prowadzenie OPS	639 415 528	783 740 306

	2022	2023
Dochód powiatu	5 089 125 477	5 881 350 772
Dochód gmin	47 611 597 880	48 012 184 756
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 712	2 046
Dochody na 1 mieszkańca gmin	7 241	7 339
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 766	2 142
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	7 410	7 798

REGION: Warszawski stołeczny

PODREGIONY: m. st. Warszawa, warszawski wschodni, warszawski zachodni\

POWIERZCHNIA: 6 105 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	3 270 733	3 282 452
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	125 022	118 175
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	37 401	37 236
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	19 713	19 730
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	3/11/4	3/13/4
Liczba przypadków współpracy z NGO	773	807
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	362,0	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	15 738	14 762
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	659	566
Środowiskowe domy samopomocy	34	35
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	7	7
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	6 578	5 724
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	1 991	1 668
Liczba asystentów rodziny	184	200
Liczba rodzin zastępczych	2 226	2 225
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	83	82
Mieszkania chronione	26	41
PRZEMOC		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	779	454
Ośrodki interwencji kryzysowej	6	6

OSOBY STARSZE		
Osoby w wieku poprodukcyjnym	699 436	704 005
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	9 829	10 034
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	346	308
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	17	17
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	12	12
Dzienne domy pomocy	29	30
ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW		
Liczba pracowników socjalnych	1 186	1 197
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 758	2 742
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	786 102 195	922 393 519
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	2 361 183 662	2 813 203 015
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	51 441 081	69 534 531
Wysokość środków na prowadzenie OPS	352 119 241	435 456 980
	2022	2023
Dochód powiatu	1 964 134 916	2 136 763 830
Dochód gmin	31 394 272 376	31 643 143 152
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 406	1 562
Dochody na 1 mieszkańca gmin	7 537	7 610
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 467	1 672
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	7 834	8 286

REGION: Mazowiecki regionalny

PODREGIONY: ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, żyrardowski

POWIERZCHNIA: 29 454 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	2 239 794	2 225 870
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	142 425	146 780
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	73 125	71 784
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	44 890	44 773
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	14/8/6	14/8/6
Liczba przypadków współpracy z NGO	522	571
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	312,5	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	14 944	14 635
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	592	548
Środowiskowe domy samopomocy	45	45
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	19	20
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	6 295	5 662
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	4 470	4 207
Liczba asystentów rodziny	282	285
Liczba rodzin zastępczych	1 835	1 883
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	57	60
Mieszkania chronione	38	40
PRZEMOC		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	660	779
Ośrodki interwencji kryzysowej	9	11

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	520 698	528 744
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	4 548	4 618
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	424	452
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	18	18
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	27	27
Dzienne domy pomocy	32	32

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	1 178	1 178
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 901	1 890
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	523 106 970	619 558 533
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	2 080 827 924	2 561 861 839
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	36 903 828	43 569 924
Wysokość środków na prowadzenie OPS	287 296 287	348 283 326

	2022	2023
Dochód powiatu	3 124 990 561	3 744 586 942
Dochód gmin	16 217 325 504	16 369 041 604
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 811	2 201
Dochody na 1 mieszkańca gmin	7 148	7 254
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 863	2 293
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	7 278	7 646

PODREGION: Ciechanowski

REGION: Mazowiecki regionalny

POWIATY: ciechanowski, mławski, płoński, pułtowski, żuromiński

POWIERZCHNIA: 5 256 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	324 044	321 842
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	30 995	32 928
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	11 576	11 362
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	7 114	7 194
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	0/2/0	0/2/0
Liczba przypadków współpracy z NGO	69	70
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	45,1	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 952	2 027
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	52	46
Środowiskowe domy samopomocy	8	8
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	5	6
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	999	955
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	806	796
Liczba asystentów rodziny	46	48
Liczba rodzin zastępczych	312	313
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	8	9
Mieszkania chronione	0	0

PRZEMOC

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	323	409
Ośrodki interwencji kryzysowej	1	1

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	75 085	76 255
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	768	775
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	87	89
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	1	2
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	2	3
Dzienne domy pomocy	4	4

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	180	178
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 800	1 808
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	107 122 966	125 074 897
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	292 900 937	366 229 552
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	5 631 322	6 716 851
Wysokość środków na prowadzenie OPS	44 662 836	52 844 048

	2022	2023
Dochód powiatu	609 837 545	701 024 803
Dochód gmin	2 303 845 852	2 278 736 948
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 935	2 252
Dochody na 1 mieszkańca gmin	7 065	6 963
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	2 017	2 342
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	6 978	7 277

PODREGION: Ostrołęcki

REGION: Mazowiecki regionalny

POWIATY: makowski, ostrołęcki, ostrowski, przasnyski, wyszkowski, m. Ostrołęka

POWIERZCHNIA: 6 505 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	368 349	365 995
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	23 789	23 992
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	12 139	11 609
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	7 425	7 399
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	1/3/0	1/3/0
Liczba przypadków współpracy z NGO	146	164
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	50,6	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	3 033	2 908
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	122	111
Środowiskowe domy samopomocy	10	10
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 379	1 273
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	1 070	1 011
Liczba asystentów rodziny	52	53
Liczba rodzin zastępczych	293	301
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	6	6
Mieszkania chronione	4	4

PRZEMOC

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	77	103
Ośrodki interwencji kryzysowej	2	3

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	81 748	83 327
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	816	857
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	67	71
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	5	5
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	7	7
Dzienne domy pomocy	8	8

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	212	204
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 737	1 794
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	72 029 949	92 868 389
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	360 195 985	445 748 379
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	6 645 924	8 416 127
Wysokość środków na prowadzenie OPS	45 349 709	54 980 970

	2022	2023
Dochód powiatu	558 069 699	674 012 766
Dochód gmin	2 600 172 720	2 575 700 443
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 807	2 178
Dochody na 1 mieszkańca gmin	7 203	7 185
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 880	2 326
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	7 292	7 653

PODREGION: Płocki

REGION: Mazowiecki regionalny

POWIATY: gostyniński, płocki, sierpecki, m. Płock

POWIERZCHNIA: 3 352 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	311 218	308 657
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	28 070	29 972
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	10 016	9 740
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	6 247	5 875
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	7/1/3	7/1/3
Liczba przypadków współpracy z NGO	52	125
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	44,3	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 937	1 882
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	126	121
Środowiskowe domy samopomocy	6	6
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	4	4
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	897	815
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	324	316
Liczba asystentów rodziny	40	43
Liczba rodzin zastępczych	264	270
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	9	8
Mieszkania chronione	30	31

PRZEMOC

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	52	42
Ośrodki interwencji kryzysowej	2	3

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	74 247	75 228
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	897	876
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	39	40
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	3	3
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	3	3
Dzienne domy pomocy	6	6

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	179	185
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 739	1 668
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	106 487 624	127 113 308
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	280 066 821	347 960 608
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	8 027 070	8 659 781
Wysokość środków na prowadzenie OPS	45 156 947	55 414 638

	2022	2023
Dochód powiatu	322 099 478	396 489 966
Dochód gmin	2 569 934 622	2 613 251 753
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 707	2 114
Dochody na 1 mieszkańca gmin	7 618	7 756
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 701	2 211
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	7 687	8 180

PODREGION: Radomski

REGION: Mazowiecki regionalny

POWIATY: białobrzegi, kozienicki, lipski, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński,
m. Radom

POWIERZCHNIA: 5 763 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	578 979	575 125
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	24 336	23 371
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	26 596	26 274
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	16 725	16 865
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	5/2/2	5/2/2
Liczba przypadków współpracy z NGO	115	85
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	82,0	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	4 409	4 388
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	48	43
Środowiskowe domy samopomocy	12	12
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	6	6
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 236	944
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	935	853
Liczba asystentów rodziny	61	59
Liczba rodzin zastępczych	427	441
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	9	12
Mieszkania chronione	4	4

PRZEMOC

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	99	130
Ośrodki interwencji kryzysowej	2	2

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	138 688	140 941
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	879	900
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	116	135
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	4	3
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	8	7
Dzienne domy pomocy	9	9

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	311	308
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 862	1 867
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	122 495 365	140 546 903
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	592 458 214	747 757 189
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	7 862 092	9 188 567
Wysokość środków na prowadzenie OPS	79 516 528	98 353 835

	2022	2023
Dochód powiatu	673 178 270	806 487 197
Dochód gmin	4 025 500 623	4 063 489 414
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 897	2 372
Dochody na 1 mieszkańca gmin	6 916	7 009
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 920	2 452
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	7 052	7 372

PODREGION: Siedlecki

REGION: Mazowiecki regionalny

POWIATY: garwoliński, łosicki, siedlecki, sokołowski, węgrowski i m. Siedlce

POWIERZCHNIA: 6 043 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	401 848	399 800
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	22 085	21 063
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	8 661	8 501
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	5 136	4 979
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	1/0/1	1/0/1
Liczba przypadków współpracy z NGO	78	90
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	55,8	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	2 337	2 203
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	199	181
Środowiskowe domy samopomocy	6	6
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 044	937
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	1 048	958
Liczba asystentów rodziny	50	49
Liczba rodzin zastępczych	298	315
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	22	22
Mieszkania chronione	0	0

PRZEMOC

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	81	74
Ośrodki interwencji kryzysowej	2	2

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	91 325	92 652
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	749	748
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	69	70
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	3	3
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	3	3
Dzienne domy pomocy	4	4

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	186	193
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 160	2 072
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	39 689 157	47 404 073
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	340 081 414	405 294 544
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	3 990 535	4 775 243
Wysokość środków na prowadzenie OPS	42 709 907	51 359 233

	2022	2023
Dochód powiatu	558 768 491	653 206 708
Dochód gmin	2 920 530 942	3 044 838 391
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 779	2 104
Dochody na 1 mieszkańca gmin	7 218	7 647
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 859	2 202
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	7 445	8 098

PODREGION: m. st. Warszawa

REGION: Warszawski stołeczny

POWIATY: m. st. Warszawa

POWIERZCHNIA: 517 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	1 861 599	1 863 845
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	53 532	52 943
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	18 188	18 713
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	8 990	9 497
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	1/3/1	1/3/1
Liczba przypadków współpracy z NGO	473	470
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	209,0	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	9 457	8 765
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	503	438
Środowiskowe domy samopomocy	15	16
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	1	1
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	3 788	3 166
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	957	797
Liczba asystentów rodziny	81	86
Liczba rodzin zastępczych	1 046	1 032
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	55	54
Mieszkania chronione	7	21

PRZEMOC

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	528	181
Ośrodki interwencji kryzysowej	1	1

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	417 817	418 880
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	7 081	7 194
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	168	122
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	7	7
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	7	7
Dzienne domy pomocy	16	16

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	707	724
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 633	2 574
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	447 000 991	529 062 818
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w dzielnicach	1 468 268 736	1 732 898 353
Wysokość środków na prowadzenie WCPR	27 420 080	39 937 208
Wysokość środków na prowadzenie OPS	207 523 845	257 227 058

	2022	2023
Dochód powiatu	-	-
Dochód gminy	21 653 151 357	21 740 182 572
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	-	-
Dochody na 1 mieszkańca gminy	11 627	11 678
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	-	-
Wydatki na 1 mieszkańca gminy	11 360	12 992

PODREGION: Warszawski wschodni

REGION: Warszawski stołeczny

POWIATY: legionowski, miński, otwocki, wołomiński

POWIERZCHNIA: 3 125 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	693 885	697 026
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	41 510	41 249
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	10 784	10 206
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	6 159	5 679
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	2/6/2	2/8/2
Liczba przypadków współpracy z NGO	149	155
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	75,6	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	3 405	3 129
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	65	61
Środowiskowe domy samopomocy	12	12
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	2	2
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 327	1 262
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	598	511
Liczba asystentów rodziny	59	66
Liczba rodzin zastępczych	569	582
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	15	13
Mieszkania chronione	8	9

PRZEMOC

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	176	179
Ośrodki interwencji kryzysowej	3	3

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	136 217	137 703
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	1 216	1 209
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	84	87
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	5	5
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	4	4
Dzienne domy pomocy	6	6

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	244	249
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 844	2 799
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	142 024 027	172 956 645
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	438 083 800	524 046 441
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	9 818 918	12 594 309
Wysokość środków na prowadzenie OPS	63 612 378	76 230 170

	2022	2023
Dochód powiatu	878 012 066	940 043 529
Dochód gmin	4 421 372 353	4 447 408 908
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 296	1 398
Dochody na 1 mieszkańca gmin	6 511	6 489
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 367	1 475
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	6 899	7 174

PODREGION: Warszawski zachodni

REGION: Warszawski stołeczny

POWIATY: grodziski, nowodworski, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni

POWIERZCHNIA: 2 463 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	715 249	721 581
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	29 980	23 983
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	8 429	8 317
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	4 564	4 554
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	0/2/1	0/2/1
Liczba przypadków współpracy z NGO	151	182
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	77,4	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	2 876	2 868
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	91	67
Środowiskowe domy samopomocy	7	7
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	4	4
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 463	1 296
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	436	360
Liczba asystentów rodziny	44	48
Liczba rodzin zastępczych	611	611
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	13	15
Mieszkania chronione	11	11

PRZEMOC

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	75	94
Ośrodki interwencji kryzysowej	2	2

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	145 402	147 422
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	1 532	1 631
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	94	99
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	5	5
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1
Dzienne domy pomocy	7	8

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	235	224
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	3 044	3 221
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	197 077 177	220 374 056
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	454 831 126	556 258 221
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	14 202 083	17 003 014
Wysokość środków na prowadzenie OPS	80 983 018	101 999 752

	2022	2023
Dochód powiatu	1 086 122 850	1 196 720 301
Dochód gmin	5 319 748 666	5 455 551 671
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 494	1 693
Dochody na 1 mieszkańca gmin	7 539	7 694
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 547	1 829
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	7 877	8 235

PODREGION: Żyrardowski

REGION: Mazowiecki regionalny

POWIATY: grójecki, sochaczewski, żyrardowski

POWIERZCHNIA: 2 535 km²

DANE OGÓLNE	2023	2024
Liczba mieszkańców	255 356	254 451
Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie	13 150	15 454
BEZROBOCIE		
Liczba osób bezrobotnych	4 137	4 298
Liczba osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy	2 243	2 461
EKONOMIA SPOŁECZNA		
Liczba CIS/KIS/ZAZ	0/0/0	0/0/0
Liczba przypadków współpracy z NGO	62	37
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Liczba osób niepełnosprawnych wg NSP 2021 (tys.)	34,7	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 276	1 227
ZABURZENIA PSYCHICZNE		
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	45	46
Środowiskowe domy samopomocy	3	3
Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	2	2
RODZINA I PIECZA ZASTĘPCZA		
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	740	738
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	287	273
Liczba asystentów rodziny	33	33
Liczba rodzin zastępczych	241	243
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	3
Mieszkania chronione	0	1

PRZEMOC

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	28	21
Ośrodki interwencji kryzysowej	0	0

OSOBY STARSZE

Osoby w wieku poprodukcyjnym	59 605	60 341
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	439	462
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	46	47
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	2	2
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	4	4
Dzienne domy pomocy	1	1

ZASOBY I WYDATKI SAMORZĄDÓW

Liczba pracowników socjalnych	110	110
Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 321	2 313
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie	75 281 909	86 550 963
Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminach	215 124 553	248 871 567
Wysokość środków na prowadzenie PCPR	4 746 885	5 813 355
Wysokość środków na prowadzenie OPS	29 900 360	35 330 602

	2022	2023
Dochód powiatu	403 037 078	513 365 501
Dochód gmin	1 797 340 745	1 793 024 657
Dochody na 1 mieszkańca powiatu	1 565	2 005
Dochody na 1 mieszkańca gmin	7 033	7 080
Wydatki na 1 mieszkańca powiatu	1 611	2 015
Wydatki na 1 mieszkańca gmin	7 469	7 356